

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БҮРЯД ҮНЭН

Бүгэдэ арадай сонин

1996
декабриин
21

Үбэлэй дунда
сагаан хулгана
нарын
12
СУББОТО
гарагай 7
№ 245 (19585)
Газетын сэн хэлсээтэ

1921 оной
декабриин
21-нээ гарана

МҮНӨӨДЭР – СОНИНОЙМНАЙ 75 ЖЭЛЭЙ ОЙ

БУРЯД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ – ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТҮРҮҮЛЭГШЭ Л.В. ПОТАПОВАЙ “БУРЯД ҮНЭН” СОНИНОЙ КОЛЛЕКТИВТЭ ЭЛГЭЭХЭН АМАРШАЛГА

“Буряд үнэн” сонин байгуулагдаһаар 75 жэлэй дашарамдуулан, бүхы үеын журналистнуудые зүрхэнһөө хүндэлэн, халуунаар амаршалжа, буряад арадые хүгжөөхэ, нэгдүүлэн бэхжүүлхэ, республика ажаһуудаг бүхы арадуудай хоорондо эрхэтэн сонин, политическэ болон национальна эблэрэл, нэгэн тала тогтоохо, экономика харилсаа болон демократическо демократическа хубилалтануудые эгээрүүлхэ хэрэгүүтэ шэглүүлэгдэһэн танай аша үлэһэн хүүдэмэригэ ехэ амжалта хүсэнэб.

Буряад Республикын Президент-
Правительствын Түрүүлэгшэ Л.В. ПОТАПОВ.

БУРЯД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ “БУРЯД ҮНЭН” СОНИНОЙ РЕДАКЦИИН АЖАЛШАДЫЕ БОЛОН ЭДЭБХИТЭЙ БЭШЭГШЭДЫЕ АМАРШАЛГА

Ехэ хайндэрөөр - “Буряд үнэн” сонин байгуулагдаһан үдэрһөө хойшо 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, бүхы үеын штатна, штатнабэшэ журналистнуудые үнэн зүрхэнһөө хүндэлэн, халуунаар амаршалжа, буряад арадые хүгжөөхэдэ, нэгдүүлэн бэхжүүлгэдэ, бүхы арадуудай хоорондо эрхэтэн ёһоной, политическэ болон национальна эблэрэл тогтоологодо, экономика харилсаа ба обществодо, түбхын түрүүндэ экономикадо, социальна ажаһуудалда демократическа хубилалтануудые гүнзэгээрүүлгэдэ шэглүүлэгдэһэн танай аша үрэтэй, эгээн хэрэгтэй хүүдэмэригэ амжалта хүсэнэбди.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М.И. СЕМЁНОВ.

БУРЯД РЕСПУБЛИКА, “БУРЯД ҮНЭН” СОНИНОЙ РЕДАКЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ

Хүндэтэ нүхэд!
Ойно баяраартай халуунаар амаршалнабди!
75 жэлэй туршада танай сонин буряад арадай туйлалтануудһаа эхилээд, шийдхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд хүрэтэр бүхы талануудые үнэн сэхээр харуулан бэшэхэһээ гадна, эдир залуу үетэниие түрэлэн газар нютагаа, үндэһэн ёһо заншалнуудаа хүндэлжэ хургана. Журналистнуудай мэргэжэл шадабарин, уран хурса үгын ашаар “Буряд үнэн” уншагшадтайгаа дүгын нүхэр болонхой гэжэ мэддэгдэбди.

хурсадхажа, ажабайдалай бүхы талануудые, үндэһэтэд хоорондын харилсаануудай асуудалнуудые сэсэн бодолтойгоор, болгоомжотойгоор харуулахые оролдохо уялгатай.

“Буряд үнэн” сонин бүхы ажалшадта болон уншагшадта зохёохы ажалай амжалта, зол жаргал, элүүр энхые хүсэнэб.
Россин Федерацийн Национальностнуудай болон федеративна харилсаануудай хэрэгүүдэй талаар министр В.А. МИХАЙЛОВ.

ТҮРЭЛ ТОЛИ, ГЭГЭЭН ЕХЭ ОРШОМ

Декабриин 21 - “Буряд үнэн” түрэн үдэр.
1921 ондо Шэтэ хотодо туушынь номер “Шэнэ байдал” гэнэн нэрэтэйгээр үнэн монгол бэшгээгэр үндэһэн гараа.
Түрэл хэлэн дээрээ өөрын үлэһэн байха гэнэн арадай жэлэй хүсэл эрмэлзэл үлэһэн бэлэй.
Шүүшөө 1895-97 онуудта үнэн түрэнэй мэдээжэ үлэһэн ябуулагдаһаар нэгэн Л.В. Бадмаев Шэтэдэ “Жизнь восточной окраине” гэнэн нэрэтэ гаргадаг байгаа. Хоёр үнэн дээрэ барлагдадаг: үнэн ноуруудынь ородхоо үлэһэн хэн. Хоридохи зуун үнэн хүдгөөтэй булалгаатай үнэн Петербургада “Наран” гэнэн хэблэл бии болгодожо, үнэн номуудые гаргаба. үнэнэй тоодо “Монгол-буриад арадай шүлэглэмэд үнэннуудай суглуулбари”, үнэн онтохонуудай, онһон таабаринуудай “Буряд үнэн” гэнэн ном профессор Л.В. Бадмаев хиналта хэблэгдэ. Нонининь үнэнхэдэ, эндэл баһа орос хэрэглэн бэшгэдэһэн үнэн бурядуудай нютаг үнэн дээрэ зохёогдоһон үнэн бии хэн. Теэд “Наран”

үнише болонгүй унтаршанан юм: хуули засагай зарлигаар тэрэ хаагдаа. 1916-18 онуудта Шэтэдэ “Кооперативное слово” гэнэн газетэ хорёод номернуудые гаргаад замхашоо. Эдэ хэблэлүүдэй ута наһагүйдэһэн ушар шалтагаан юун бэ гэхэдэ, буряад арад өөрын түрэн түрэгүй байгаа бишуу. Угайдахада, П.Бадмаевай Орос империие Зүүн зүгтэ хүнэ ехэтэй болгохо гэнэн хараа бодолтойгоор эмхидхэн газетэ үнэн дээрээ дэмжэлтэ абангүй болмоулагдаһан байна.
1920 оной апрелиин 4-дэ ДВР (Дальневосточная республика) Верхнеудинск хотодо соносхогдожо, октябрь нарада нийслэлээ Шэтэдэ абаашанан юм. Жэл үнгэрөөд байхада, Буряад-Монголой автономно область (1921 оной апрелиин 27) бии болгогдобо. Бүгэдэ бурядуудай съезд 1921 оной намар өөһэдэн хэблэлтэй байха гэнэн шийдхэгдэри абажа, тэрэниинь бээлүүлэгдэжэ эхилээ. РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюрогой 1921 оной ноябриин 30-най зүблөөн дээрэ Амагаев Ильин хоёрой дурадхал харагдажа, мүнгэ номолхо тухай “Шэнэ байдал” гэнэн газетэдэ шийдхэгдэри абтаа. Бурмонавтоупрын Президиу-

мэй 59-дэхи зүблөөн декабриин 1-дэ боложо, сониние бии болгохо гэнэн тогтоол баталагдаһан юм.
1922 оной ноябрь нарада ДВР болбол РСФСР-гэ орожо, Буряад-Монголой автономно область 1922 оной январин 9-дэ РСФСР дотор тогтоогдоһон Монгол-Буряад автономно областьтой нэгдэжэ. 1923 оной майн 30-да Буряад-Монголой АССР гэгдэһэн бэлэй. Тиихэдэ “Шэнэ байдалнай” “Буряад-Монголой үнэн” нэрээ абаба.
Буряад-Монголой залуу түрэн түрэл хэлэн дээрээ гарадаг хэблэлдэ тон ехэ анхарал хандуудаг байгаа. Энэнэй тобоймо ехэ гэршэнь - газетын түрүүшын редакторнуудай нэгэн М.Амагаев хэн, тэрэ Буряад-Монголой автономно областиин хүтэлбэрийн Президиумэй Түрүүлэгшээр, 1921 оной октябрыда Буряад-Монголой АССР-эй БурЦИК гэнэн засагай дээдын ехэ захиргаанай түрүүлэгшээр 1923 оной декабрь соо хунгагдаһан юм. Хожомынь “Үнэнэй” редактораар нэгэнтэ бэшэ ажаллаһан Г.Ц.Бельгаев Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ яһан намтартай.
(Түгэсхэлын 4-дэхи нюурта).

АРАДАЙНГАА ЭТИГЭЛ ХАРИУЛАН

Буряад-Монгол арадай
Буурал сагаан түүхэтэй.
Буурал түүхын дамжуула
“Буряад үнэн” сонинтой.

Шэнэ сагай долгин соо
“Шэнэ байдал” түрөөлши.
“Харанхы маные нэгдээшэ
Бүрэгдэй нийдэлэ” болоолши.

Түрэл арадаа гэгээрүүлэн,
Түрүү зэргэдэ ябаа бэлэйш.
Үндэһэн соёлоо үргэлсэн,
Үдэр бүхэндэ оролдоо бэлэйш.

Монгол яһата сэсэшүүлэй нэгэн
Молон багшын хэлэдгэл,
Арад зонийнай хуби заяан
Алтан үзгөөр бэшээтэй.

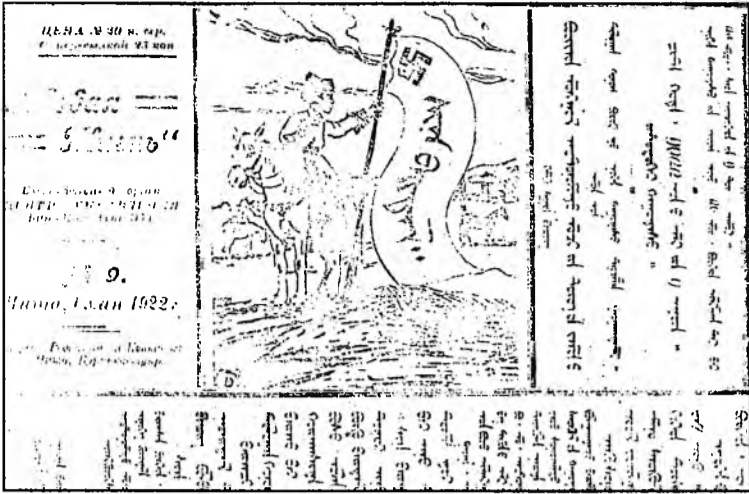
Далан таба хүрөөшье наа,
Дандаа сарюун зандаа
Арадайнгаа этигэл харюулан,
Алхалан ябыш наһандаа.

Буурал Байгалай долгилоо сагта,
Буряад зоной байгаа сагта
“Үнэн” сониннай хэтын хэтэдэ
Үлэс хайханаар мандаха болтогой!
Дондок БАЛЬЖИНИМАЕВ.

“Завесе
“Буряд үнэн” -
Моя мой ровеснице
я повелении своей
ей, а это значит -
ее ее вытеснила!
Давид Рудольфович

МҮНХЭ ЖАРГАЛАЙ ҮЛЗЫ ХУТАГ ОРШОХО БОЛТОГОЙ!

батаар оронхой. Манай сониние байгуулха талаар тэрэнэй ударидахы үүргэ дүүргэһэнийн мүн лэ арсаагүй.

Зүгөөр материалнууды бэшлэгһээ эхилээд, сониний дугаарнууды сэхэ бэлдэхэ, зохёохо хүдэлмэрийе Гомбо Ринчино, Сультим Сампилон, Иннокентий Малков мэтын хүнүүд дүүргэдэг байгаа. Буряад-Монголой автономито можын түбэй яаманда эзэлдэг албанайнгаа тушаалаар монгол хэлэ бэшэг, үндэһэн соёл хүгжөөхэ үүргэ дүүргэдэг.

АНХА ТҮРҮҮШЫН

Жэсээнь И.Малков, Г.Ринчино удаа удаагаар Бурмонавтоуправленигэ арадай эрдэм хуралсалай таһагыг даагшанар байһан юм.

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ уламжалан, 1921-1922 онуудта Гомбо Ринчино түрүүшын редактор боложо хуугаа. 1923 ондо М.Амагаев, 1924 ондо болон 1925 оной май хүрэтэр И.Малков редактор боложо, гараа табья.

Дээдэ-Үгэ зөөжэ ерэхын урга тээ 1923 ондо үшөө Шэтэдэ

гараһан "Шэнэ байдал" июлийн 15-най 15-даху боло августын 20-ной 17-го дугаарнуудта редактор гэжэ К.Ильинэй гараа табиһа тухай гэршэлгэ редакци архивта бии юм. Тээд эд дугаарнуудай хаан хадагалагдааг байһанын дурсагдагша гэршэлгэ хэнэ бэшэһэнийнһы мэдэгдэнгүй. К.Ильин журналист байгааг Бурмонавтоуправлени хүтэлбэригэ ородог байһа һүүлдэ Буреспубликын шуха хэдэн наркомадууды хүтэлбэ тэрэ тоодо, финансын арада

ТҮҮХЫМНАЙ ШАТАНУУД

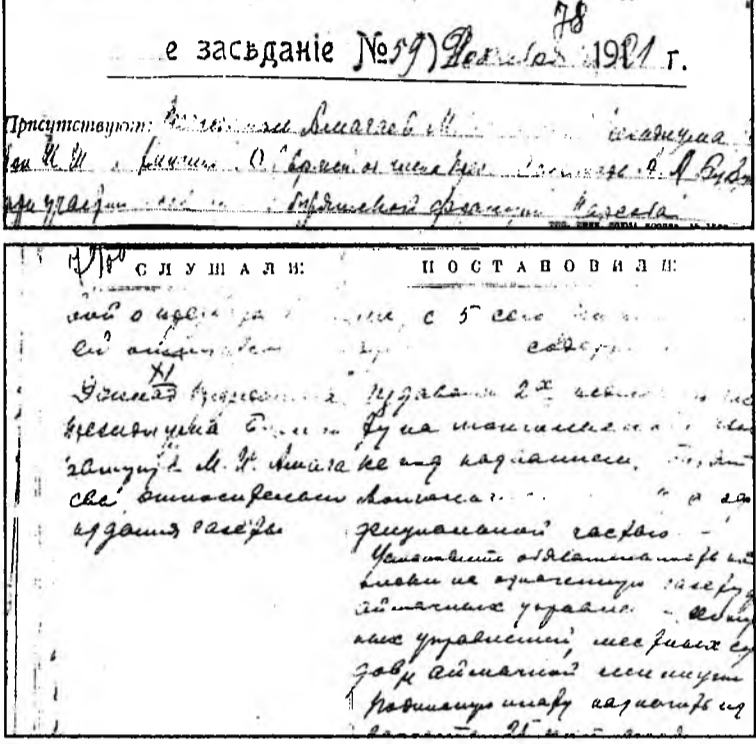
1921 оной ноябрин 30-да РКП-гэй ЦК-гай Алас-Дурнын бюрогой заседани боложо, буряад газетэ хэблэхын тула мүнгэ һомолхо тухай М.И.Амагаевай, К.Ильинэй бэшэг зүбшэн хэлсэгдээд, гүйлтыень хангаха гэжэ шийдхэгдэһэн байна.

Удаадахы үгэрын, 1921 оной декабрин 1-дэ, Шэтэ хотодо Алас-Дурнын республикын Буряадай автономито областиин хүтэлбэрийн (Бурмонавтоупр) Президиумэй зүблөөн дээрэ тэрэнэй түрүүлэгшэ М.И.Амагаев газетэ хэблэхэ тухай элдхэл хээд, тэрэнэй үндэһөөр "Буряад-Монголой ажабайдал" гэнэн гаршагтай сонин, албанай хэрэгүүд тухай мэдээсэдэг хубитайгаар, хоёр долоон хоног соо нэгэ удаа монгол хэлэн дээрэ хэблэхэ тухай тогтоол абтаа һэн (энэ нюурта буулгабаринь дурраахадана). Эгсэ 20 үдэр үнгэрһэн хойно декабрин 21-дэ түрүүшын номер гарахадаа, гаршагынь "Шэнэ байдал" гэжэ хубилгагдана байна. Энэһий мүнөөнэй "Буряад үнэнэй" эхи табиһан сонин болоно. Тээд дээрһээ доошонь таталуужа бэшэдэг хуушан монгол үзгөөр барлагдааг байһан юм.

1922 оной майн 1-һээ "Шэнэ байдал" долоон хоногто нэгэ дахин 1000 хэнгээр гараа болобо.

Урга тээнэ Матвей Иннокентьевич Амагаев манай сониний түрүүшын редактор гэжэ тоологдодог байһан юм. Тээд 1922 оной бүтэн үлэһэн февралын 1-нэй 3-даху болон майн 1-нэй 8-даху дугаарнуудта "эрхилэгшэ Гомбо Ринчино" гэжэ тэмдэглээтэй. Харин "редактор М.Амагейн" гэжэ имагтал 1923 оной мартын 23-най дугаарта бии болоно. Энэ оной декабрин 4-нэй 5-даху дугаарта мүн лэ М.Амагейн гараа табинхай. Эгэ хоёрһоо ондоо дугаарнууд архивуудта баһал үгы. Тиймһээ редактор боложо, хэнэй эгэ дугаарнуудта гараа табиһыень мүнөө мэдэхын аргагүй.

Гэбэшье 1922 оной бүтэн үлэһэн хоёр дугаарнуудта хоюулангань "эрхилэгшэ Гомбо Ринчино" гэжэ табяатай байһан тула Гомбо Ринчино манай сониний түрүүшын редактор байһан гэжэ тобишолол хэхээр. Тэрэнэй фамили ород үзгөөр заримдаа Ринчинэ гээд бэшэгдэдэг. Зүгөөр Бурмонавтоуправлениин 1921 оной протоколнууд соо Г.Ринчино гэжэ ород хэлэн дээрэ бэшээтэй. Эхэ монгол хэлэн дээрэшы мүн лэ шимээр бэшэгдэдэг. Г.Ринчино түрүүшын редактор гэжэ баталхада, М.Амагаевай нэрэ доройтуулагдана гэжэ һаналтагүй. М.Амагаев Буряад улас түрые тогтоолсоһон гол хүнүүдэй нэгэн гэжэ түүхэдэ

Манай сониний эхин үеын зарим редакторнууд тухай мэдээнүүд тон үсөөн үлэнхэй. Манай түрүүшын редактор Гомбо Ринчино, гурбадах редактор Иннокентий Малков тухай тобиш баримтанууд доро толилогдоно. Дүрбэдэхи редактор болоһон Доржо Бизьян тухай баримтанууд бүришы хомор. Мэдэгдэһэн юумэн гэбэл, Буряадай эрдэмэй хүрээлэнэй (Буручкомой) түрүүлэгшын орлогшо байха зуураа "Буряад-Монголун үнэнэй" редактораар 1925 ондо томилогдоһон байна. Түүхын эрдэмтэ Б.Д.Цыбиковэй хэлэһээр, тэрэ Агын хүн байгаа.

СОНИНОЙМНАЙ ЭХИ ТАБИГШАД

Шэнэ сагай ерэхэдэ, Гомбо Ринчинэ тэрэ үеын бусад сэхээтэдтэй сүр эрдэм хуралсал һаяшаг дүүргээд, багшалжа эхилһэн хүн ябаа. Эрхүүгэй багшанарай семинари дүүргээд, түрэл Хойто Ага нотагтаа эхин хургуулида багшалаа. Удаань багшанарай институтай 2 курс, арадай эрдэм хуралсалай институтай 1 курс дүүргэһэн гээд анкетэдэнь бэшэгдэнхэй. Энээнэй һүүлээр Агын эхин шатын дээдэ хургуулида, дунда хургуулида багшалһан юм. Жалма Жамцаранова Лодон Линховоин хоёрой дурдаһанай ёһоор, 1918-1921 онуудта Агинское тосхондо эмхидхэгдэһэн хоёр жэлэй багшанарай курсда Гомбо Ринчинэ заһан байдаг.

1921 ондо Бурнарревкомой уялгата дуудалгаар Гомбо Ринчинэ (Ш-Лх.Базарониинь юүндэбдаа ерээгүй) Шэтэ ерэжэ, Буряад-Монголой автономито областиин управлениин арадай гэгээрэлэй таһагыг даагшаар ажаллаха үедөө үшөө дээрһэнь "Шэнэ байдал" газетын редакторай ажал дүүргэжэ ябаһан байгаа. Тэрэ үедэ алишы зургаандань ажаллаха шадабаритай хүнүүдэй үсөөн байһан дээрһээ ажалдаа дарагдахадаа ядаад, Гомбо Ринчинэ автономито областиин дээдэ тушаалтанда иимэ мэдүүлгэ барихан байдаг: "Бурмонавтоуправлениин президиумэй гэшүүн, таһагыг даагша тушаалтай хүн аад лэ, үшөө газетын харюусалгата

редактор, секретарь (хэблэл оролсодог байгаа), корректор, оршуулагшан, дааж байһан таһагайнгаа хэрэгүүды ерхилхэ мэтын жэжэ-божо ажал хуу минии хүзүүн дээрэ тохогдонхой. Саашадаа иигэжэ ажаллаха болоо һаа, соёл гэгээрэлэй хэрэгтэ туһа бэшэ, тушаа татаха ушартайлди..." Буряадай гүрэнэй архивта хабтаһандаа иимэ гаршагтай хоёр данса хэрэгүүд хадагалагдажа байдаг: "Расписка учителя начальных училищ в получении зарплаты (есть автограф Гомбо Ринчино—первого редактора газеты "Новая жизнь")—1915 г. (Дело № 620, 621). Д.ЖУГДУРОВА. 16.12.1996 г.

Иннокентий Порфирьевич Малков "Шэнэ байдал" сониний түрүүшын бодото редактор байһан юм. Бурмонавтоуправлениин Түрүүлэгшэ М.И.Амагаев бэлэн номерто миил гараа табижа, баталдаг байгаа. Дээрэхи зураг дээрэ буулгагдана "Буряад-Монголун үнэнэй" 1925 оной майн 10-най номерто түрүүшын нюурта И.П.Малковай наһанһаа нүгшэһэн тухай мэдээсэл толилогдонхой: "БУРЯАД-МОНГОЛ АРАДАЙ УДАМ СОЁЛОЙ БОЛВОСОРОЛДО УНИ САГАЙ АША ТУНА УЗҮҮЛЖЭ БАЙҺАН ХАЙРАТА НҮХЭР МАЛКОВАЙ НҮГШЭНЭН ТУХАЙ ТОВШО ҮГҮҮЛЭЛ. Буряад-Монгол уласай хэблэлэй хороо эрхилэгшэ үнинэй редактор нүхэр Иннокентий Порфирьевич Малков бээ муудажа, үбшэлжэ, байһа оной майн 10-да үдэрэй 16 часта нүгшэбэ. Энэ нүхэр Малков 1879 ондо урдын Сэлэнгын дүүмын оршон дотөр түрөө, нотагай хургуулида анхан ород ба монгол номые үзэжэ дүүргэһэнэй эсэстэ 1892 ондо Эрхүү хотын духовно семинарида орожо, тэрэ хургуулие 1899 ондо түгэсхэһэн бэлэй. Саашадаа дээдэ хургуулида үзэжэ байха зуура тэрэ Малков дарагдаһан үгэхүү буурай арадта эрхэ сүлөө олгуулха шэн зоригтой үзэл һаналтанай нэгэн мүн гэжэ тэрэ үеын хархис

хаанта засагта мэдэгдэжэ, хургуулиһаа хөөгдэһэн ба хинданда хуряагдаһан болобошые, өөрын шэн зоригоор эрдэм соёлдо болбосоржо байха зуура Сэлэнгын буряаднарай 2 шатын хургуулида нэгэ хэдэн жэл ахалагша багшын албанда байһан юм. 1910 ондо Шэтэ хотын багшанарай семинари гэнэн хургуулида буряад-монгол хэлэнэй ном зааха багша болгогдоһон бэлэй. Хубисхалай эхи—1917 онһоо үргэлжэдэ буряадуудай дунда хүдэлмэрилжэ эхилээ. Мүн энэ оной апрель һарада Шэтэ хотодо болоһон Байгалай үмэнэхи можын буряад-монгол үндэһэтэнэй автономи тухай хуралдаан боложо үндэһэн комитет тогтоохо сагтаа Буряад-Монгол... (Энээгээр 1-дэхи нюурай мүнүүд түгээсхэһэн). Нүхэр И.П.Малковай саашанхи намтар тухай хэлэбэл, Алас-Дурна зүгэй республикын Буряад-Монголой автономито можын тогтоһон саһаа хойшо Буряадай эрдэм соёлыг хүгжөөхэ, илангаяа "Шэнэ байдал" сонин бэшэгыг хэблэн гаргаха хэрэгтэ горитой хубитаяа орууһан байна. "Буряад-Монголун үнэн" сонин 1926 оной майн 5-най, Хэблэлэй үдэрт иигэжэ бэшэһэн: "Шэнэ байдал" сониние байгуулаха хэрэгтэ саһаа урид цаһа бараһан манай нүхэд Иннокентий Малков, Сультим Сампилон хубита орууһан юм."

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: "Шэнэ байдал" 1922 оной майн 1-нэй дэхи дугаарай 1-дэхи нюур; буряад сонин хэблэхэ тухай Алас-Дурнын республикын Буряад-Монголой автономито можын Туһа яаманай протоколой буулгабары (үндэһэтэнэй архивта "Буряад-Монголун үнэн" сониний редакци. 1923 оной октябрь) Дундань М.Амагаев, баруун гарһаань И.Малков (Г.М. Амагаев хубийн архивһаа).

комиссарай тушаал эзэлһэн юм.

Бүхэроссин Түб Гүйсээжэ Комитетэй 1923 оной майн 1-най Зарлигаар Эрхүү хотын нийслэлтэй ДВР-эй Буряад-Монгол автономито хожомонууд нэгдэхгэжэ, Дээрэ-Үгэ нийслэлтэй Буряад-Монголой АССР байгуулагдаһэн.

"Шэнэ байдал" газет үндэһэ һуури дээрэ 1923 оной октябрин 10-най Буреспубликын ЦИК-эй болон ВКП(б)-гэй Буряад-Монгол обкомой орган боложо, хууш монгол хэлэн дээрэ, долоон хоногтоо нэгэ удаа "Буряад-Монголун үнэн" сонин гаргагдааг болоһон юм. 1924 ондо тус сонин һарада дугаарын 15-20-ёод хуудангай гэдтэрэй түхэлтэйгэ хэблэгдэдэг һэн.

СЭДЬХЭЛЭЙ ҮГЭ "Буряад үнэнэй" ой баяр—бултанаймнай баяр Бүгэдэ буряад нэгэдүүлхэ баян нугархы хэлэмнай "Үнэнэй" хууданһаа үдэр бүхэндэ эдэлнэ. "Үнэнэй" үүрэг найхан, хэрэгийн нанги үе сагай үрхирөөтэ долгиив нэтэлэн Хоридохи, Хорин нэгэдэхэ зуун жэлнүүдые ходо харбан, урагшаа, манай "Буряад үнэн"! Николай Дамдинов Буряадай арадай поэ...

ХАМУУД

МАНАЙ РЕДАКТОРНУУД

Прокхорий Малков (1924-1925 онууд)

Бато-Далай Тогмитов (1927 оной VIII-X)

Иролто Дампилон (1927-1930 онууд)

Санжи Ширабон (1930-1931, 1933 онуудта)

ТҮҮХЫМНАЙ ШАТАНУУД

1925 оной майн 1-нээ "Буряад-Монголун үнэн" дүрбэн нюуртайгаар гарадаг ааг, нюурайнь хэмжээн мүнөөнэйхиһөө тээ ехэнэт байгаа. Газетын редактораар Доржо Бизьяин томилгодобо. Энэ жэлдэ мүнгэнэй дуталдаһанһаа боложо, сониной барлалга хэдэн удаа хаатаһан байна.

1926 ондо сониной хэлэгэй тоо үргэдэһэн, хүдөө бэшэгшэдэй тоо олдшорһон байна. Жэшээнь, 1925 оной октябриин 1-нэй мэдээгээр хүдөөгэй 10 бэшэгшэ байгаа һаа, 1926 оной мартын 15-да 69 бэшэгшэ болоод байгаа.

1931 онһоо "Буряад-Монголун үнэн" сониной гадар

нюурнуудынь лата үзэгөөр барлагдадаг болобо. Дотор нюурнуудынь хуушан монголоороо гараһан зандаа һэн. Ушарынь гэбэл, монгол бэшэг үхибүүдэй үзэхэдэ, дан орёо, ойлгосогүй, хөөрэлдөөнэй хэлэнһээ дан ехэ илгаатай, шэнэ үеын эрдэмэй, улас түрын томьёонуудыё энэ хэлэн дээрэ зохёохо, найруулхань хүндэ гэхшээлэн, буряад хэлэ бэшэгыё лата үзэгтэ оруулан байна. Тиихэдээ буряад хэлэнэй бэшэлын дүримэй үндэһэ һуурида сонгоол, сартуулай "сааладаг" нюутаг хэлэн табигдаһан юм.

Энэ үедэ редакци сониндо гараһан материалнуудыё халха хэлэндэ дүтэ хэлэн дээрэ бэшэхэ гэхэн шугам нэбтэрүүлдэг байгаа. Эсэстэнь парма монгол үзэлэй (панмонголизмын) шэнжэтэй

хэлээр сонин гарана гэжэ 30-аад онуудай түрүүшын хахагта партиин обкомой зүгһөө шанга шүүмжэлэдэ оробо.

Тиин олонхи буряадуудай хэлэндэ дүтэлүүлхэ гэхэн шалтагаан наанаа баряад саашаа халха монгол хэлэнһээ холодуулха галда зорилготойгоор 1936 ондо буряад хэлэ бэшэгэй үндэһэ һуури болгожо хори хэлэ абаһан байна. Тиихэдээ лата үзэг зандаа үлэхэн ааг, "са"-гай орондо "һа" гэжэ бэшэдэг болобо.

1935 оной эсэс хүрэтэр сонимнай лата, хуушан монголоороо холёог гарадаг

ааг, 1936 онһоо гансал латаар барлагдадаг болобо.

1940 онһоо "Буряад-Монголой үнэн" ород үзэгтэ ороһоор мүнөөшье хүрэтэр энэ үзэгөөрөө гарана.

20-ёод, 30-аад онуудта "Буряад-Монголой үнэн" ангиш тэмсэлэй хурса зэбсэг боложо, нюударган баяшуулыё, ламанарыё мүрдэхэ хэрэгтэ горитой үүргэ дүүргэһэн юм. Тээд 1937-1938 онуудта ооһэдымнайшыё олон журналистнууд хара хирээгэй һабарта орожо хосорһон түүхэтэй. Тэрэ тоодо газетын редактор Базар Ванчиков, таһагыё даагшанар Ражин Цыдено, Жалма Пилунова-Жамцарано, Даша-Дондок Доржин гэгшэд хамалганда ороод, түрүүшын хойр бусаагүй.

Манай сониной ондо ондоо жэлнүүдтэ редакторнууд байһан М.Амагаев, Б-Д. Тогмитов, И.Дампилон, С.Ширабон, Ц.Дондубон (Ц.Дон), Д.Аргун, редакторай оролшо байһан Д.Дашинимаев гэгшэд хосороо һэн. Мүрдэлгэдэ ороһон бусаг хүдэлмэрлэгшэдэй тоо мэдэгдэнэгүй.

СЭДЬХЭЛЭЙ ҮГЭ

Түрэл арадаймнай урдаа хараха "Буряад үнэн" газетымнай буряад литературна хэлэнэй хүгжэлтэдэ тон ехэ нүлөө оруулдагынь хэндэшыё мэдээжэ ааб даа. Хэлэ, бэшэг, пэнжэлдэг эрдэмтэд "Буряад үнэн" газетыё литературна буряад хэлэнэй ёһотойл штабынь болоно гэжэ гэлсэдэгынь тон зүб. Үнэхөөрөөл буряад хэлэнэй үгынь жаса һүүлэй үедэ "Буряад үнэн" аша туһаар туйлай ехээр баяжаа. "Буряад үнэн" газетын ажалшадта зол заяа, аза жаргал, ходоодоо нигүүлэхы сэдьхэлтэй байхыень юрөөе!

Улзы-Жаргал ДОНДУКОВ хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор.

Сониноймнай редактор байһан М.И. Амагаев Сүхэ-Баатартай хамтаар хотоодо. 1922 оной июниин 5. (Монголда хэблэгдэһэн открыткаһаа)

Цыденжав Дондубон - (Ц.Дон) (1930-1932 онууд)

Базар Ванчиков (1935, 1937 онуудта)

Уншагынын һанамжа

ОЛОН ЮУМЭ ОЙЛГООБДИ

"Буряад үнэн" 75 жэлэй ойдо зориулагдаһан "Түүхымнай ханданууд" гэжэ монгол бэшэгһээ оршуулжа, нүхэр амаринчинов ехэ дэмбэрэлтэй, олон уншагшадтай анхарал татама бүтээнэ гэхэ байна. 1922 онһоо эхилээд, тэрэ холын жэлнүүдтэ энэ сонин байдал гэжэ нэрлэгдэдэг байһан байна. Тэрэ үедэ, мүнөөшье шэнэ байдал тогтоогдожо байгаа. Эдэ хуудануудыё хэлэ, тэрэ үеын ажабайдалтай танилсажа, бидэ, уншагшад, олон ойлгожо, мэдэжэ байнабди. Жэшээлхэдэ, хас тамга гэшыё "жаргалан", "амгалан тайбац" гэжэ нэрэтэй угалза тэмдэг ойлгобоб. Свастика гэшнэмнай "ум сувасти" гэжэ энэдхэг эхитэй юм байна. 1922 оной түрэл хэлэндэ тулурхан хадаа ухаан сэдьхэлэйнгээ бурин бодолнуудыё гоёор бэшэжэ шадаһагүйб. Хүлисөөрэйгты!

"Буряад үнэн" аша туһаар хуушан монгол бэшэг шудалһан хүм, 5-6 жэлэй саана 60-70 хэшээлнүүдыё толилоо һэн. Заа-зуу бэшэхэ, уншаха болоһондоо баяртай ябаһааб. Тиимэһээ "Буряад үнэн" бүхы ажалшадта халуун баярыё хүргэнэб, һайн һайханиё, сүн сагаан сэдьхэлтэй, ута һаһа һаһалжа, ажалдаа амжалтатай, урагшатай, ажабайдалдаа золгой жаргалтай, түрэл хэлээ хүгжөөхэ, олон уншагшадтай болохыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб! "Буряад үнэн" захиһаарби. Хужарлан уншанаб, илангаяа ураг гоё хэлэтэй Ц. Дондогойн дэлгэрэнгы очеркнүүдыё, түрэл хэлэнэй багшанарай, эрдэмтэнэй, журналистнуудай гүн удхатай статьянуудыё. Эдэ бүгэдыё уншахадаа, буряад хэлэн баян байна даа гэжэ дахин-дахин дабтанаб".

Р. ИРИНЧЕЕВА, багша-пенсионер.

ДҮЛЭТЭ ҮЕНӨӨ МҮШЭТЭ САГ ХҮРЭТЭР

(Түгэсхэл. Эхинийн 1-дэхи шоурта).

Газетэ партиин обкомой, Верховно Советэй болон Министруудэй Советэй орган гэгдэжэ, гүрэн түрын хэрэг үйлые бүримүһэн хүтэлбэрлэлсэжэ, арад зоной нанал бодолые урагшань дабхиулжа байгаа. Редакторнуудын партиин обкомой бюрогой бүридэлдэ аргагүй оролсодог нэн аабза.

Коммунист партиин хазагайруулагдаагүй үзэл бодол, Совет засаг буряад арадые үргөөгүй гэжэ хэлэжэ болохогүй. Түүхын хэмжүүрээр хэмжэхэдэ, богонихон болзор соо зон эрдэмтэй болоо, оньһон арга-техникэдэ хамжаа, өөһэдыгөө бэшэ арадуудтай адли тэгшээр мэдэрэн үндыгөө.

Буряадай оршон байһанай тэмдэг аргагүй үзэгдэдэг.

Үнгэрһэн зуун жэлэй хоёрдохи хахадта Н.С.Болдонов гэдэг багша ород үзэг бэшэг хэрэглэн, буряад номуудые хэблэн юм. 1910 ондо Базар Барадин лата дээрэ буряадаар бэшэхэ үзэхэ гаргаад гуршаһан байха. Алишье нэдэлгэнэ зондо хүрэжэ, саашаа дэлгэржэ шадаагүй.

"Буряад үнэн" хуушан монголһоо эхилээд, латада ороод, мүнөө ород үзэг бэшэг дээрэ үндэһэлөөд байна ха юм даа. Монголһолоһон хэлэһнээ эхилээд, хори буряадай яриан хэлые гол болгон абалсажа, литературна хэлэн болгожо шадаа.

Буряад арадаа хүгжэнги хэлэтэй болгохо хэрэгтэ агуухэ

Арадаймнай ямар хүбүүд, басагад алдар габьяада хүртөөб, түрэл орондоо түүхэтэ ехэ нүлөө үзүүлээб гэжэ сониний нюурнууд дээрэһээ олохо уншажа, үнгэрһэн үе сагуудые үшөө дахин сэгнэн хаража үзэхэ арга бии. Г.Цыбыков, Б.Барадин, Э.Д.Ринчино, Ц.Жамцарано, А.Доржиев, А.Гармаев, Ж.Тулаев, Ц.Д.Доржиев, И.Балдынов, В.Борсоев, М.Поздеев, Г.Тучинов, Ш.Цыремпилова, В.Романова, Г.Рабдаев, Г.Цыдынжапов, Л.Линховоин, Л.Сахьянова, Б.Балдаков, В.Халматов, М.Мохосоев, Ч.Цыдыпов, В.Найдаков, А.Базарон.

ПВЗ, авиазавод, Галуута-Нуурай ГРЭС, оперо болон баледэй, Буряад драмын театрнуудай ордонгууд, нотагуудай нэргэн бодолго,

Ж.Е.Тулаевай алба хэһэн сэрэгэй частиин 45 жэлэй ойн бөһолодо Украина ошоо нэмби.

Тэрэ часть ракетно-стратегическэ болонхой, СССР-эй Зэбсэг Хүснүүдэй эгээл түрүү зэргэдэ бэлэй.

Ж.Тулаевые хайн мэдэхэ 6 хүн байгаа. Генералу И.Шинкоренко, Ф.Мажуга түрүүтэй тэдэнэрэй манай суута баатар тухай хөөрэхые цагнахада, һонин байгаа.

Тулаевай алдар солың Баруун-хойто фронтоор тараһан тухай немец командованиин тэрэнэй толгойн түлөө хэдэн мянган манай мүнгэ найдуулан саарһануудые самолёдоо хаягад байһан рупорнуудаар хашхардагы, Берлинһээ мэргэжэл эхэлэ снайперы асаржа, дуэльдэ гаргаһые дуулахада, гайхалтайш зүрхэ хүдэлгэмөөршье нэн.

Тээд хоёр үдэр, хоёр һүни гэтэлсэһэнэйнгээ удаа Тулаев Австри эрхэтэн А.Стрелкын бэлэглэһэн "Made in Berlin" гэхэн тамгай дурамбай-хараада дайсание абажа, онон гуданан, дараһан байһан.

Дэлхэйн хоёрдохи дайн соо Буряадай хүбүүд шалгархаар шалгараа: Ж.Тулаев тэдэнэрэй дунда түрүүшын Герой нэн. Алд Одонийн 857-дохи номертой юм.

А.АНГАРХАЕВ Зураг дээрэ: 1943 он. Ж.Тулаев Баруун хойтохы фронтын командалагша П.Курочкинтай хоорэлдэжэ һууна.

ГЭРЭЛ ТОЛИ, ГЭГЭЭН ЕХЭ ОРШОМ

Өөһэдынгөө гүрэн түрые хүтэлбэрлэхэ ударидагшадтай болоо. 1917 оной Октябриин хубисхалай болоогүй наа, Ородой буржуазна гүрэн арадуудай бээдаанги байдалые ямараар шийдэхэ нэн бэ гэжэ таамаглан хэлэхэн хүшэр. Яагаашье наа, Совет засагай үгэһэн Буряад Республика мүнөөшье амиды мэндэ гэжэ тэмдэглэе.

Иигээд бодоод үзэхэдэ, арад зоной урда "Буряад үнэн" газетын габьяа аргагүй ехэ.

Гүрэн түрые байгуулга хүнгэн бэшэ юмэн. Абаһан засагаа барижа байха үшөө хүндэ. Мүнөө манай Буряад Республика хүгжэлтынгөө орёошог нэгэ шатада хүрэжэ ерэнхэй. Өөрынгөө республика соо засагтаа буряадууд ямар хамаатай байха, үндэһэн соёл гэгээрэлээ, хэлэ бэшэгээ, хожомойнгоо утын харгые яагаад саашадаа үргэжэ, хүгжөөжэ, ойлгожо, мэдэржэ ябахаб гэхэн асуудалнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ хурсаар гаража ерээд байна.

Иимэ үедэ "Буряад үнэн" ямар байха ёһотойб, яагаад үргэн олоңдо хүрэхэ ошодог байхаб, нүгөө талаһааны, республикамнай өөрынгөө түрэл хэлэн дээрэ гарадаг газетэдэ ямараар хандаха, ямар дэмжэлтэ хэхэб, арад зон өөһэдөө анханайнгаа газетые анхаран гамнахаб - олон табан юумэнүүдые сэдхэхэ, ханаа зобохоор үел даа...

Бээ даһан арад хадаа эзэлһэн түрэтэй, эрдэм ухаантай, соёл гэгээрэлтэй, эелдэр хайхан сэдхэхэлээ харуулжа шадаха эхэ урин хэлэтэй байха ёһотой.

"Буряад үнэн" 75 жэл соо литературна буряад хэлые хурса мэргэн, үргэн баян, дэлхэйн дээжэ гэгдэһэн ямаршые бодолой удхые дүрэн тэгшэ гаргажа шадаха болгожол байдаг. Политикын, экономикын, эрдэм ухаанай, оньһон аргын, уран зохёолой хэлые хүгжөөнэ.

200-300 жэлэй саанаһаа эхилжэ, буряад дасангуудта Зүүн зүгэй гүнзэгы бодол шонгэһэн буддын шажанай номууд оршуулагдажа эхилһэн юм. Буряадай угай бэшгүүдые нэхэн уншахада, Орос гүрэнэй байгуулалтын нүлөө мэдэрхээр байдаг. Доржи Банзаров, Галсан Гомбоев, Алексей Бобровников, Цыбен Жамцарано, Мыхайл Богданов, Гомбожаб Цыбыков гэгшэдэй эрдэмэй ажалнуудые удаалуулан үзэхэдэ, Баруунай болон Зүүнэй уулзуур дээрэ

үйлэ "Үнэмнай" дүүргээ гэжэ тэмдэглэе.

Хүгжэнги хэлэнһээ хүгжэнги уран зохёол түрэдэг. Арадай хүгжэлтые хүгжэнги уран зохёол гэршэлдэг.

Европын гүрэнүүдэй оньһон арга үргэнөөр хэрэглэжэ эхилээд байхада, Япон гү, али Солонгос орон үшөө феодалына хуушан байдалһаан мултараадүй нэн. Тээд уран бүтээлнүүд, уран зохёолнууд, удха түгэдэр зан заншалтай бэлэй. Үндэһэн ехэ гэгээрэлтэй арад зон оньһон аргые одоо түргэхэнөөр ойлгон, хэрэглэн абадаг гэжэ энэ жэшээ харуулна.

Мүнөө манай буряад уран зохёолдэлхэйн дээдэ хэмжээнэй уран зохёолнуудаар зэргэһэн байна. Италийн сонет, япон хокку, эпическэ роман мянгаад жэлэй саанаһаа түүрээгдэн ерэнхэн "Гэсэртэймнай" нэгэ таг дээрэ табигданхай.

Ц.Дон, Х.Намсараев, Д.Дашинимаев, Ц.Галсанов, Ч.Цыдендамбаев болон бусад газетэдэ ажаллаһан байна, тээд үшөө ехэ үүргэнэ юун бэ гэхэдэ, уран зохёолнуудаа нэн түрүүн "Үнэндөө" толилдог байгаа. Зон тэдэнэй бүтээлнүүдые дугаарһаа дугаар хүрэтэр хүлээдэг нэн. Д.Батожайбай, Ц.Д.Дондокова, Д.Улаев, Н.Дамдинов, А.Табаев гээд саашан тоолоод мүнөө үе хүрэтэр ерэнэбди, тийхэдэ буряад хэлэмнай үшөө хүгжэжэ, хүсэгтэй боложо байна гэжэ мэдэрнэбди.

Хэлэнэй хүгжэлтэдэ ганса уран зохёол нүлөө үзүүдэг гэжэ ойлгоо наамнай, буруу. Журналистика ажабайдалай бүхы халбаринууд тухай хэлэжэ гарадаг хадаа аргагүй ехэ удха шанартай юумэ бүтээдэг. Урдан манай арад соо хэрэглэгдэдэггүй үгэнүүдые, ойлгосонуудые түрэл хэлэндээ шэлжэн оруулжа, баяжуулдаг, хурса мэргэн болгодог.

Журналистууд Р.Бимбаев, Ц.Очиров, О.Гомбоева, Н.Цыбеннов, Г.Данзанов, Д.Цыбеннов, Д.Лобсанов, Ц.Дамбиев, Ц.Цибудеев, Ц.Найдаков, Г.Цыреторов, Б.Дашиев, И.Очиров, Б.Гылыков, М.Нимаев, Д.Жугдунова, Б.Цыремпилов, С.Бардамова, М.Намжилов, Ц.Дондогой, Р.Гармаев, С.Очиров, Г.Дашеева болон бусад ганса хэлэнэй хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн бэшэ, арадай гэгээрэлэй, ажахын халбаринуудта, дээшээ үйдын дабшахадань, мартагдашагүй ехэ туһа үзүүлээ, үзүүлжэшые ябана.

75 жэл соо газетэмнай Буряад орондо ямар үйлэ хэрэгүүд болооб - бултыень толи гэрэл болон багтаажа шадаа.

барилганууд, дээдын эрдэмэй тургуулинууд...

Мүнөөдэрэй ажабайдал газетынгээ нюурнуудта үшөө тодоор харуулха гэжэ оролдонобди. Нью-Йоркын академийн гэшүүн болоһон Б.Намсараев, һуулын Глинкын конкурсын лауреат болоһон Е.Шараева, Дэлхэйн, Европын, Азийн чемпион Б.Будаев, арадайнгаа түүхэ шэнээр бодомжолон үзэһэн И.Урбанаева гээд эхилээ наа, арбан хургаднай тойрожо байжа тоолошые наамнай хүрэхэгүйл даа...

Иигээд лэ "Буряад үнэмнай" буряад арадай өөрынгөө хүсэ шадал мэдэрхэдэ, дэлхэйн ямаршые арадуудтай адли тэгшэ хүгжэн бадарха хуби заяатайгаа ойлгоходо, гол ехэ үүргэ эхинһэн дүүргэжэ ябанал даа!

Хүн түрэлтэн түүхынгээ эхиндэ ухаан бодолойнгоо хүгжэхэдэ, бүлгүүд болохо эблэрэн, бэшэ амитаһаа бидэ ондоохонуудбди гэжэ сэргэхэдэ, хада уулын хана байсануудта зураг хүрэг зуража, үзэг бэшэг бэшэһэн бэлэй... "Бидэ - хүнүүдбди!" - гэхэн тэмдэг дэлхэйдэ бии болоо.

"Буряад үнэмнай" - буряад зоной өөһэд тухайгаа мэдүүлжэ байха нэгэ ехэ тэмдэг!

"Толи", "Хонхо", "Буян", "Үүрэй солбон", "Ветеран" гэхэн нюурнууднай шэнэ шэнэ темзүүдые олоһоор лэ байна. "Манай нюураймнай айлһан" гэхэн шэнэ гаршаг бии болоо. Энэ нюурта мүнөө үедэ амжалта туйлажа байһан хүнүүдые уринабди. Үнгэрһэн үедэ болоһон ушар үйлэнуудые, зонийнгоо урда габьяатай гү, али нэрээ нэрлүүлһэн хүнүүдые энэ мүнөө сагайнгаа даһан дээрэһээ хаймадан хаража, өөрынгөө нанал хэлэжэ байха тусхай нюур иигээд нээгдэхэ. Ажабайдалнай дэлгүүрэй харилсаан руу орохоороол ороно. Олон ондоо шэнэ юумэн шэжинэн шууин, шэлгэнүүлэ халгануулаар лэ ерэхэл байна. Тийхэдэнь газетэмнай хубилхаараал хубилна. Яагаад хубилнаб, ямар янзаар шэнэлэгдэхэ ёһотойб гэжэ зохёохы ажалшаднай саашанки замаа тодорхойлоһоор... Үнэн зүб шэглэлымнай заажа үгэхэ хэд бэ гэхэдэ - манайл уншагшад, маанэдые ходоодо дэмжэн ябадаг зон, үргэн олон араднай даа!

"Буряад үнэн" сониний 75 жэлэй ой - бүгэдэ арадай хайндэр. "Буряад үнэн" бүгэдэ арадыемнай холбожо, сээжэлһээ гараһан сэсэн зугаа хүнһөө хүндэ дамжуулжа, эльгэ зүрхэнэй эгээл хайхан мэдэрэл сэдхэхэдэ сэдхэхэдэ нэбтэрүүлжэ, мууе даража, хайнниие үргэжэ байдаг хамтыннай ехэ ном судар, тэрэл толи, гэгээн ехэ оршом гээшэ!

ТҮҮХЫМНАЙ ШАТАНУУД

Доржи Ардин (1936-1937 онуудта)

Гомбо Бельгаев (1934, 1937 онуудта)

МАНАЙ РЕДАКТОРНУУД

Дайнай үедэ "Буряад-Монголой үнэн" Эсэгэ оройнгоо бээе даанхай байдалье хамгаалхаа бодонхой совет арадай баатарлиг тэмэлые түгэс харуулаар байгаа. Редакцишые сэрэгтэй гуримда ороһон, С о в и н ф о р м б ю р о г о й сводконуудые оршуулаар тусхай бүлэг обкомой шийдхэбэрээр баталагдаһан байна. Саарна алмаха зорилготойгоор газетэмнай 6 үдэртэ 4-4 нюураар гарадаг байһанаа, 3 үдэртэй 2-2 нюураар гарадаг болоо. Нүгөө 3 үдэртүүдтэй хуушанайнгаа хэмжээгээр гарадаг нэн.

Буряад-монгол фронтови-гуудта зориулагдаһан тусхай дугаарнууд гайлалдажа байһан буряад хүбүүдтэ эльгээгдэг байгаа. Энэ үедэ поэт Цэдэн Галсанов редактораар хүдэлдэг нэн.

Редакцида хүдэлжэ байһан Лаба-Цырен Дансорунов, Намдаг Цыбеннов, Балдан Дугаров, Галан Данзанов, Цокто Номтоев, Цырен Очиров, Цымжит Цыдыпов, Дугар Мижигдон, Баяр Хоршижабон болон бусад фронтодо мордобо.

Редакцийн харюусалгата секретарь байһан Лаба-Цырен Дансорунов, ахалагша оршуулагша Балдан Дугаров, ахалагша корреспондент Баяр Хоршижабон дайһаа бусажа ерээгүй.

Үүнэй" хүбүүд баатарли-гаар гайлалдаа юм. Энэһнэй

Раднажап Бимбаев (1938-1941 онуудта)

түлөө олон орден, медальнуудта хүртөө. Тэрэ тоогоо Намт Цыбеннов Советскэ Союз Геройдо зууршалагдаһан Ленинэй орден абаһан, Галан Данзанов Александр Невский орденээр шагнагдаһан байһан Фронтын газетэдэ хүдэлһэн дайнай урда манай сонин редакторай орлогшо байһан Цырен Очиров дайшалхы оло орден, медальнуудтай бүтэһэн.

ҮЕ САГ, ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД — "ҮНЭНЭЙМНАЙ" НЮУРНУУД

Үргэн Буряад орондомнай дэлхэйн элдэб хизаар, оронуудһаа айлшад буужал байдаг гээшэ. Гэгээн түрэлтэ Далай-лама "Буряад үнэн" газетын хууданан дээрэ амаршалгын үгэнүүдые бэшэжэ, республикын арад зондо хайн хайхание хүсөө хэн. Хальмагай Президент Кирсан Илюмжиновые, Тайваньһаа ерэнэн эрдэмтэдые тус зурагууд дээрэ харанат.

ХЭЗЭЭДЭШЬЕ

МҮНХЭ

Аюулта дайсаниие эшээндэнь даралсаад, Агуу Илалта шэрээлсэн ерэнэн, Ара талада зэбсэг дархалаад, Аяар холын фронт эльгээһэн Абарга баатар нүхэдэй габьяа Алдар нэрэнь хэзээдэшье мүнхэ. Булад шудхажа, стахановска хүдэлөөе Бултанһаа шударгы үүсхэжэ гараһан, Булад гуурһаар шүлэгөө бэшэжэ, Булгата тайгаяа, талаяа сууржуулан Борис Захаровичнай, Цокто Номтоевичнай "Буряад үнэнэй" түүхэдэ мүнхэ!

Г. БАЗАРЖАПОВАГАЙ шүлэг.

Буряад Республикын Президентын Зарлиг БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ" ГЭНЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ.

Хэблэлэй талаар габьяатай байһанайнь ба үни удаан саг соо ордосотойгоор хүдэлмэрилһэнэйн түлөө "Буряад Республикын Соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ" гэнэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай. Бадмаева Елизавета Дондоковнада - "Буряад үнэн" газетын шьотерна түбэй оператор. Дампилова Мария Дагдановнада - "Буряад үнэн" газетын ахалагша редактор. Дугаров Клара Никифоровнада - "Республиканска типографи" гэжэ акционернэ бүлгэмэй генеральна директор. Гомбоева Билигма Доржиевнада - "Буряад үнэн" газетын тусхайта корреспондент. Самбялова Туяна Владимировнада - "Буряад үнэн" газетын таһагые редактор. Хубитуев Далай Шагдаровичта - "Буряад үнэн" газетын харюусалгата редакториин орлогшо.

Буряад Республикын Президент А. ПОТАПОВ.

1996 оной ноябриин 4. Улаан-Үдэ хото, Правительствоын Байшан.

Буряад Республикын Президентын Зарлиг БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хэблэлэй талаар үни удаан саг соо оролдосотойгоор хүдэлмэрилһэнэйн түлөө Буряад Республикын Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл: Дагданов Николай Батомункуевиче - "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент. Гомбоева Дыжидма Чимитцыреновнае - "Буряад үнэн" газетын редактор. Гомбоев Лубсан-Дондок Будаевиче - Хэжэнгын аймагай "Хэжэнгэ" газетын редакторай орлогшо. Дампилова Роза Гармаевнае - Улаан-Үдэ хотын 19-дэхи дунда шуулиин буряад хэлэ ба литературынын багша, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент. Дугаров Доржо Гомбоевиче - пенсионер, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент. Гомбоев Тимофей Нимбуевиче - "Буряад үнэн" газетын ахалагша редактор. Дампилов Валерий Ивановиче - "Бурятия" хэблэл гэжэ гүрэнэй редакториин директор. Дампилова Мария Матвеевнае - Буряадай гүрэнэй университетэй редактор, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент. Цыренова Галина Гуруевнае - "Буряад үнэн" газетын техникэскэ редактор.

Буряад Республикын Президент А. ПОТАПОВ.

1996 оной ноябриин 4. Улаан-Үдэ хото, Правительствоын Байшан.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Сөведэй Тогтоол ОЛОНДО МЭДЭЭСЭЛ ТАРААДАГ ХЭРЭГСЭЛНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет иигэжэ тогтооно: "Буряад үнэн" газетын редакциин хүдэлмэридэ аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйн, демократиисе ба нютагай өөһэдэн хүтэлбэриин зургаануудые республикын социально-экономическа политикые бэхижүүлгэдэ ба хүгжөөлгэдэ, онсо габьяатай байһанайнь түлөө, "Буряад үнэн" газетын 75 жэлэй ойтой дашарамдуулан, редакциин хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха гэбэл.

Асхаева Энгельсина Малановнае - "Бурятия" хэблэлэй ахамад бухгалтер.

Астраханцева Нина Георгиевнае - "Бурятия" хэблэлэй кассир. Боронова Любовь Ивановнае - "Бурятия" хэблэлэй бухгалтер-экономист.

Бахлаев Сергей Антоновиче - пенсионер, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент.

Бадмаев Содном-Доржи Шираповиче - Буряадай гүрэнэй университетэй түүхын кафедрин ахалагша багша, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент.

Дарижапова Дулма Дарижаповнае - пенсионер, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент.

Дампилова Ханда Цырендэшиевнае - "Республиканска типографи" гэжэ акционернэ бүлгэмэй наборщица.

Шарапова Ольга Дабаевнае - "Республиканска типографи" гэжэ акционернэ бүлгэмэй наборщица.

Цыренов Максим Дулмаевиче - Сахааминай аймагай "Ажалай туг" газетын редакторай орлогшо, "Буряад үнэн" газетын штатнабэшэ корреспондент.

Раднаева Екатерина Доржиевнае - "Буряад үнэн" газетын машинистка.

Очиров Степан Доржиевиче - "Буряад үнэн" газетын таһагые даагша.

Дугаров Цыбан-Доржи Найдановиче - пенсионер, Буряад Республикын журналистикын ветеран.

Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М. И. СЕМЕНОВ.

ТҮҮХЫМНАЙ ШАТАНУУД

1949 оной январин 27-го "Буряад-Монголой үнэн" газетын 25 жэлэй ой тэмдэглэгдэбэ.

1958 оной шонин 7-го СССР-эй Верховно Сөведэй Президиум Указ абажа, Буряад-Монголой АССР шэнэ-Буряадай АССР гэһэн нэрэтэй болобо. Энэнтэй дашарамдуулан "Буряад-Монголой үнэн" сонин 1958 оной шонин 16-һаа "Буряад үнэн" (түрүүшээр "Буряадай үнэн") болгодоһон юм.

1971 ондо "Буряад үнэнэй" 50 жэлэй ойн гүйсэхэдэ, СССР-эй Верховно Сөведэй Президиумнай газетые Ажалай Улаан Тугай орденээр шагнаа хэн.

1981 оной декабриин 21-гэ Буряад драмын театрта (хууцан байшанда) "Буряад үнэнэй" 60 жэлэй ойдо зориулагдан байрай суглаан боложо, редактор Р.Б. Гармаев элигхэл хэбэ.

1991 оной декабриин 20-го Буряадай оперо, балетэй театр соо газетимнай 70 жэлэй ойдо зориулагдан суглаан болобо.

1991 оной августын путчын үүлээр партишобкомой хаагдажа, республикын Верховно Совет, Министрнүүдэй Совет сониний эмхидхэн байгуулагшад гэжэ тоологдог болоо.

1994 ондо А.В.Потаповай республикын Президент болоһон саһаа газетимнай эмхидхэн байгуулагшад гэжэ Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал, Правительство баталагдан байна.

1995 оной июль һараһаа газетимнай шуурай хэмжээн бага боложо, компютераар хэблэлдэ бэлдэгдэг болоо.

Н.БАДМАРИНЧИНОВ түүхын шатануудые согсолбо.

"ХОЁРДОХИ ГЭРНАЙ"

Дүшэ гаран жэлдэ түрэл хониндоо ажаллахан, дүршэл эхэтэй журналистнуудайнгаа үгэ шагная.

Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, ажалай ветеран **Б.Т. ЦЫРЕМ-ПИЛОВ:**

- Аяар 1948 оной сентябриин 8-най үдэр Буряад-Монголой үнэн" газетын редакциин үүдэ татажа орононоо мартадаггүйб. Тийхэдэ энэ редакци Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсын 26-дахи томохон гэртэ байрагай хэн. Үүдэ орохотой сасуу уужам ехэ таһалгын ханануудай захар жэрылдэн хууһан хүдэлмэрилэгшэдые харахадаа, гайхаад абаа нэм. Ами амьяараа таһалгагүй, бултадаа сугтаа хүдэлдэг байгаа.

Харин хойто жэлын нэн ха, мүнөөхи таһалгая хэдэн хуби болгожо, хүдэлмэрилэгшэд ами амьяараа хуудаг болоһон юм.

Эндэ алдуу заһагшаар хоёр жэл шахуу хүдэлөөд байтараа, Совет Армин албанда абтаад, ябажа ерээб.

Дахин редакцидаа орохо гэхэдэм, сүлөө нуури үгы байжа, республикын Министрнүүдэй Советэй эмхидхэлэй таһагта ажаллахаар ороо нэм. 1954 оной март һараһаа хониндоо одоол ерээжэ, мүнөөдэр болотор хүдэлхэмни энэл даа.

1954 оной намарһаа үдэшин дунда хургуулида хоёр, багшанарай институтта табан жэл (баһал үдэшин халаанда) хураһан байнаб. Хэды эсэгдэшье хаань, яахабши, урагшаал ханаатай ябадаг бэлэйб.

Удаань Ленинградай партийна дээдэ хургуули дүүргэжэ.

мэдээсэлэй таһагые даагшаар томилогдоо нэм. Намтай хамта олон залуушуул хүдэлжэ гараа. Нэрлэбэл, В.Э. Токтохоева, Г.Х.Дашеева, М.Д. Цыренов, В.Ж. Тулаев, Г.Ц. Дашабылов болон бусад хүбүүд, басагадые нэрлэхэдэ болоно.

Редакци хадаа минии хоёрдохи гэр мэтэ юм. Нэгэшье үдэр эндэ ерэнгүй үнгэргэжэнь хүшэр шэнгээр ханагдадаг. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдтээ үдэр бүри уулажа, үглөөнэй мэндэ хэлэлсэжэ, "Үнэн" газетээ гаргалсажа ябаханаа һайхан юумэн үгыл. Гэхэ зуура, алтан дэлхэйтэй хахасан ошоһон аха нүхэдөө дурсажа, тэдэнэр тухай уг залгуулан залуу үетэндэ хөөрөжэ ябадагби.

Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, **Я. Гашегай** нэрэмжэтэ шангай лауреат, ажалай ветеран **М.Д. НАМЖИЛОВ:**

- Ямаршые хүндэ нэгэтэ шэлэһэн ажалын, олон жэлдэ хүдэлхэн коллективын тэрэнэй хуби заяанда, бүхы ажабайдалдань ехэ нүлөө үзүүлдэг ааб даа. Нэгэл хэрэг бүтээжэ ябаһан нүхэдөөрөө үдэр бүхэндэ ниураа харалсажа, һанал бодолоо хубаалдажа, бэе бээ дэмжэлсэжэ ябаханаа хүн жаргалтай, ажалшые урагшатай байдаг лэ.

Би "Буряад үнэн" хониндой хүдөө ажахын таһагта дүшэдэхи жэлээ таһалгаряагүй хүдэлнэб. Энэ үе соо эндэ хүтэлбэрилэгшэдэй, сугтаа хүдэлдэг зоний олоороо нэлэгдэжэ, шэнэлэгдэшье хаа, түрэл болоһон редакцимин тэрэл зандаа байдаг. Үглөө бүхэндэ үнөөхи стол, саарһан, гуурһан гурбамни хүлээжэл байха.

Эдэ дүшэн жэлдэ һайнаар хүдэлөө хүн гүб, али һалбараар гү, энэндэ өөрөө ямар сэгнэлтэ үгэхэбши даа.

Тийгэбэшье энэ үе соо республика дотороо минии ябаагүй аймаг, орожо үзөөгүй ажахы, бэшэжэ туршаагүй асуудал үгы шахуу ёһотой. Хэды олон мартагдашагүй уулзалга, хөөрэлдөөнүүд болоо гээшэб! Суутай солотой, юрыншые ажалша тоогүй олон зонтой танилсааб, тэдэнэр тухай бэшэб.

Минии гуурһан дороһоо гараһан юумэмни һайншые, һэбэрээшье болог, "Буряад үнэнэй", республикын хүдөө ажахын түүхэдэ багханшые хаа, хубита болоо аа гү, мүн хүн зондо хэрэгтэй байгаа аа гү гэжэ заримдаа сэдхэхэдэ найдадые үзэдэгби.

Баяр БАЛДАНОВ

ОМОГТОЙ ОГСОМ ЯБАХАДАА

Сэбэрхэн шарайтай инагайнгаа хажууда хабартаа Сэнгэжэ яаралгүй, сэдхэл дүүрэн ябаханаа, Сэтгэшэгүй мүнхэ дэмбэрэл – дуран тухай Сээжын гүнзэгһөө хөөрэлдэхэдэ, гоёл даа.

Түрэл буряад эхэ хэлэн дээрээ Тоошо шотагайнгаа сэбэр агаараар амилан, Тойроод оршоһон түрэл һайхан байгааһиһаа Таабаринууд тухай хөөрэлдэхэдэ, гоёл даа.

Эгүүри гэлхэгдэ мүнхэлхэн хүн түрэлтэнэй Эрдэм ухаанай багханшые нэгэ хубице Энээхэн наһандаа хэр шудалха тухайгаа Эзэлүүдгүй гансаараа бодомжолходо, гоёл даа.

Залуухан наһандаа омогтой огсом ябаханаа, Замбуулинда, шадгалтай хаа, ниигдэшэхэ ханадаа Замай холоһоо нэгэшье айхагүй үедөө Зорин, харгыда гарахада, гоёл даа.

Редакциин ажалай гол жолоое гартаа шангаар адхаад, эмхидхэн шэглүүддэг секретариатай үүргэ үргэн ехэ. Материалуудай оросо, ябасье, летучка, планёрконуудые үнгэргэлгые хинадаг, ажал тодо болгохо элдэб график-гуримуудые зохёдог, македүүдые тааруулан табидаг нэгэ үгөөр хэлэбэл, газетын ээлжэтэ номер гаргалгые хангадаггээшэл даа.

"Тээд энээгээр хизаарла-даггүйбди", - гээд секретариатайхид тододхон хэлэхэ байха. Ондоо газетын иимэ албание бү мэдэе, харин манайхи гол ажалһаа гадуур оршуулга хэдэг, оригинал уншадаг, үшөө зохёохы ажалһаа хажуугаарнь хэжэ үрдидэг.

Онсолбол, Дарима Данзановна Эрдыниева эхэнэрнүүдтэ зориулан һара бүрийн "Сэсэг" хуудаһа, Далай Шагдарович

ЗАЛАН ХҮТЭЛДЭГ АЛБАМНАЙ

Хубитуев соёлой, искусствын зоной ажал ябуулга харуулан репортаж, зургаллануудые бэшэдэг. Буряадай гүрэнэй университет дүүргээд, журналистын ажалда дүршлэһэн харюусалгата секретарь **Бата-Мүнхэ Жимбаевич Балданов** "Үүрэй солбон" хуудаһанай эхи табилсагшадай нэгэн мүн.

Эдэнэртэ өөһэдтэнэ үгэ үгэе. **Б-М. Ж. Балданов:** Таһаг таһагуудай журналистнууд уялануудаа бэе бээдэ тохонгүй, тон тодорхойгоор бээлүүлхэ жэшээтэй. Тийгээл хаа, журамтай, ажал урагшатай, эбтэй зетэй оршон тогтохо. Корреспондент бүхэн үүсхэл-

шэ байха зэргэтэй. Хайшан гээд, ямар талаһаань абажа харуулаа хаа, хонин байхаб гэжэ саг үргэлжэ бодохо ёһотой. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, зохёохы ажалда - сүлөө.

Д.Д. Эрдыниева, Д.Ш. Хубитуев: Макет гээшэмнай юрын техническэ бүтээл бэшэ. Хэды шэнээн ами оруулжа зураһан, зохёонош - тэрээнһээ газетын шэмэглэл, гадаада түхэл сүм дулдыдаха. Гэхэһээ гадуур нэгэ номер соогоо нэгэ аймагһаа хэдэн юумэ орошоно аа гү, ямар нэгэн ушар ёһолол тухай түргэн үгтэхэ мэдээсэл, тоосоон мартагдаһана аа гү, гаршагуудай дабталга үгы

гү, удахада таарана гү гэхэл, эхилээд хуу хараада абта ёһотой.

Компьютерна түб, корректура, машбиро - секретариата харьяата албанууд хамтадаа хэрэгтэ бүтээнбди. Корреспондентүүдтэй харилсаагаа зохёо ёһоор, зүбөөр тогтоохо гээшэе шукала.

Орэдөөл, хүдэлмэрийн хууриһаа зааханшые холодохы аргагүй, уйлаха үхибүүнэй үлд хүдэлгөөшэн мэтэл хабди.

Г. ТУРТУЕВ
ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа) **Б-М. Ж. Балданов, Д.Д. Эрдыниева, Д.Ш. Хубитуев.**

ОРЁО ЭВМ-ЭЙ ОНЬНО ХЭРЭГЛЭН...

Репортаж

Түрэл хониндойнай дардагар дүрбэн томо хуудаһаар гарадаг аад, найман зохидохон хуудаһатай, шэмэглэл үзэмжынгөө талаар урданайхиһаа хэдэн шата дээшээ болоод байхадань, энэмнай редакцидаманай бии болоһон шэнэ албанай - компьютерно-хэблэлэй түбэй аша гээд абаһаар хэлэе. Наһатайшуулда зориулан булангуудаа томошог, харин нуурийн багада гээд, текст хороохын аргагүй хаа, жэжэшг үзэгүүдээр барлан, али олон "фонарь, фон, курсив" гэхэ мэгые хэрэглэн барлахада, хэды ехэ арга боломжо бии болоо гээшэб.

Типографида адар томо наборой машинануудай хүдэлгэгдэжэ, македэй ёһоор түмэр үзэгүүдээр хуудаһанай хэб бүридхэгдэхэдэ, бэрхэтэй бэлэйл. Олон лэ ушарта дежурна редакторнууд, корректорнууд һүнийн 12 саг багаар, заримдаа бүришые орой гаража ошодог һэмди. Харин мүнөө үдэрэй 3-4 сагта бүхы хуудаһанууд тушаагдаад байдаг болоһой.

Ажалаймнай ингэжэ хүнгэд хэгдэлэн гухай "Бурятия" хэблэлэй директор **В.И. Пинтаев** ингэжэ хөөрэнэ: "Компьютернуудые хэрэглэдэг болоһонһоо хойшо газетыннай өөрын үнэ сэн 40 процентээр дооһолоо. Юуб гэбэл, газетэ хэблэхэ хүдэлмэрийн хахадые өөһэдтөө даажа абаа ха юмбиди. Хуудаһануудаа бүрин түгээс

бүридхөөд, плёнконууд болгоод тушаахадамнай, типографи саарһан дээрэ буулгажа, олон мянган хэнгээр гаргана. Газетэ барлан гаргадаг саг 2 дахин хороогдоо.

Тус түбэй начальнигаар залуу инженер-электронщик **Филипп Хабитуевые** ажада абаа һэмди. Зүүн Сибириин технологическа университетэй мэдээсэлэй болон тоолонтодорхойлолын техникын факультет дүүргээд, дээдэ хургуулидаа, мүн коммерческэ байгууламжада хүдэлхэн дүршэлтэй.

Түбэй үүдэ нээн ороходо, мүнөөнэй ёһотойл офис лэ даа. Эрьсэдэдэг һандалиһаа эхилээд, гэлгэр жэгдэ столнууд, "Ровента" гүсэ хүрэтэрөө эндэ ажаллаһадай байдал шэмэглэнэ.

Компьютернуудые заһабарилга хангаха фирмэнүүдтэй хэлсээ баталаабди. Гадна бүхы редакцинууд сооһоо эгээл түрүүдэн сетевой холбоондо орообди. Энэнь ехэ ашагтай юм. Саашадаа редактортай, секретариатай компьютерна холбоотой болохобди. Машинка дээрэ материал сохихоёо болижо, абаһаар компьютер дээрэ набор хэдэг болохо. Тиймын тулада эгээл һүүлэй үеын моделин 5 компьютер хэрэгтэй, - гэжэ түбэй

начальник хөөрөөб.

ЭВМ-эй операторнууд, текбарлан бүридхэгшэд хажуу тээһи ерээгүй, анхан корректорнуудые машинисткэнүүдээр хүдэлдэ байһан ооһэдымнай зон юм. 1990 онһоо редакцида ажаллаа. **Елизавета Дондковна** хаа эхилээд эгээл одхон, эрхэ-бэрхэ гүүлэдэ **Оюна Доржиева** хүрэтэр шэв ажадаа түргэнээр хураа, дада **Агния Цыренова, Цырен-Дулам Гуродармаева, Людмила Цыренова, Ирина Гармаева, Елена Убеева** секретариатай түлөөлэгшэдэй, дежурна редактортай гали материалнуудга гараа табиһи. Корреспондентын энэ-тэр заһабари оруулхаар дүтэһөө хаан нэгэтэшье арсадаггүй, али зураа али хэмжээнэй ирифг хэрэг хэмнайб гэжэ зүбшэдэг. **Һанаань таарама шэмэглэлшые хээд үгээдэ**

Газетынгээ түлөөл бул оролдоно ха юмбиди. Харин бидэнэртэ ингээд - тийгээд хэбэ һайл байгаа гэжэ зүбшэл үгэлсэб байбалтай, хэн хэндэмнай шуһатай, - гэжэ оператор басагад най хамтынгаа һанамжа хэлэ

бэлэй.

Компьютерай арга боломж аргагүй ехэ. Шэнэ програмнуудые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Энэ талаар программист **Елена Убеева**гай оролдолгоһоо ехэ юумэн дулдыдаха зэргэтэй. Гэхэ зуура, программа бэлэ продукция худалдан абаха гэхэдэ мүнхэн хэрэгтэй ха юм, - гэжэ **Филипп Викторович** бидэнэртэ ойлуулаа һэн.

Типографиин туһаламжа үгөөр, гүйсэд бээе даангыар гардаг болохо саг ерэхэ гээшэ гү, гэжэ асуубаб.

Мини-типографи худалдаа абаа хаа, болохол байгаа. Тээ мүнөө дээрээ сэнгын диндэхэ бшээ даа, - гэжэ түбэе хүтэлбэрилэгшэ харюусаба.

Иимэ байдалнай мүнөө дээрээ дээдын зэргэ. Сэмэглэһулаан офис соо сэдхэлээ ханаан ажаллаагүйдэ яалай, - гэжэ орёо ЭВМ-үүдэй оньно олоһон мэргэжэлтэднай ханамжатайгаар хэлээ бэлэй.

Г. ДАШЕЕВА
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Ирина Гармаева, Филипп Хабитуев** ээлжэтэ хуудаһа бүридхэнэ **М. ШАНТАКОВОЙ** фото

ЭРӨӨ ДЭЭРЭЭ

гэхэд эхтэй, дотороо залуу журналистнууд "үнэндэ" байхал даа. 2 саана редакцидамнай Цыбенова эрээ лэн. түрэнэй университедэй хэлэ бэшгэй тагаг Усть-Ордын округой буряад редакцидань тагаг намтар эхилэн "үнэндэ" ажалда орохын алта барижа, даабаряар материал бэшэн юм. иинь "гэмгүй" гэнэ хуртоод, олонитын болон мэдээсэлэй (мүнөө залуушуулай

тагаг) хүдэлхэ болоо лэн. Тэрэ гэнээр Е. Цыбенова эддэб жапрнуудаар, олон темнүүдээр бэшжэ туршана. Репортаж, хөөрлөөнэй жанр баримталан бэшхэдээ, яһала дүршэжэ байна гээд ханахаар. Нёдондо жэлдэ энэл тагагта Бата-Мүнхэ Балданов хүдэлжэ эхилээ лэн. БГУ-гай буряад журналистикын тагаг улаан дипломтойгоор дүүргээд, редакцидамнай хүдэлхэ үедөө эдэбхитэй, эрмэлзэл зоригтой байһанаа гэршэлээ. "Үүрэй солбон" гэжэ залуушуулай тусхай хуудана гаргах хэрэгэй

эхиндэ байһан, хууданаһай һонирхолтой, уншасатай болохын тула ехэ оролдолго гаргаһан гэшэ. Залуушуулай ажабайдалда хабаатай темнүүдһээ гадна спорт тухай бэшэдэг. Аха үеын журналистнуудай ехэ найдалда хүртэжэ, энэ жэлэй намарһаа редакциин харюусалгата секретариин туһаалда томилогдоо.

Лопсон Гергенов Бадмажап Гындынцыренов хоёр үетэн юм. Энэ жэл БГУ-гай буряад журналистикын тагаг дүүргээд,

дье амжалтайгаар "ургалжа" байна. Саашадаа оролдобол, шадабария хурсадхаха, бүри орёо жанраар бэшжэ туршаха гээд ханагдана.

Залуушуулай тагагай корреспондент Баяр Балданов журналистда хэрэгтэй шухала шанар шэнжэтэй болоһон гэхэ байна. Айхабтар ехэ оролдосотой, түргэнөөр бэшэдэг, тиэхэдээ "түргэн түүхэй" бэшэ, харин яһала удхатайгаар, шухала зүйльень, гол бодольень тобойсо харуулжа шададаг.

ЗАЛУУ НАНАНАЙ ЗАЛАА ДЭЭРЭ

"Үнэндэ" хүдэлнэ. Лопсон хургуулида нурахадаа шүлэг бэшжэ эхилээ. 1993 ондо хэблэгдэн "Эдир наһан-эхин дуун" гэнэн нурагшадай туршалгануудай суглуулбарид 4 шүлэгын оруулагдаһан байна. Лопсоной үшөө нэгэ шунал гэхэдэ, тэрэ зураха ехэ дуратай юм. Байд гээд лэ зурагуудайн "Үнэндэ" гарадагыень уншагшаднай анхараа ёһотой. Эгээл дүршэлтэй буряад журналистнуудай нэгэн, арадай поэт Цырен-Дулма Цыреновна Дондогойн хүтэлбэри дор Лопсоной уран бэлгэй хүгжэхэ байһанинь лабтай.

Бадмажап мэдээсэлэй тагагта ехэ тааража хүдэлнэ гээд ханагдана. Тоб гэмэ, тодорхой хэлээр бэшгэдэн корреспондентиин, мэдээсэлэй жанрнуу-

"Үүрэй солбондо" гараһан олохон материалнуудын редакциин летучка дээрэ тэмдэглэгдээ, мүн очерк бэшэдэгын ехэ хайшаалтай. Баяр хургуулида баһа шүлэг бэшэдэг лэн. Дээрэ дурдагдаһан суглуулбарид тэрэнэй 2 зохёол ороһон байна. Баяр Лопсон хоёр республикын залуу уран зохёолшодой 17 конференцидэ хабаадаа лэн.

Наһанайнгаа залаа хүтэл дээрэ, хонтоо дуунайнгаа эхиндэ ульһатайгаар дабшажа ябаһан залуу үетэндөө зол жаргал, амжалта хүсэбди!

Туяна САМБЯЛОВА, залуушуулай тагагы даагша.

ТААГДАШАГҮЙЕНЬ ТАНЯАД...

Түрэл Галтай нотагтаа хургуулияа дүүргээд, айлбүлэ болоод байхдаа, ямар мэргэжэл шэлэхэниб гэжэ ехэше ханагта болоогүй, юрэл машинисткын курса дүүргэн хүм. Удаань "Буряад үнэн" газетын редакцида ажалда ороо лэм.

Тэрэ гэнээр 14 жэл үнгэршэб. Эбтэй зетэй коллективтэ орооб, аза талаамни болоо гэжэ мүнөө хэлэхэ байнаб. Оюна басагамнай энэл редакцида ЭВМ-эй операторар мүнөө хүдэлнэ. Иигэжэ бүлөөрөө гэхээр түрэл арадайтаа һонингтой хуби заяамнай холбоотой.

Машинисткын уялга мэдээжэ гүб даа. Хэр бүтээсэтэйгээр, адуугүйгөөр ажалаа хэнэбши - энэһээр редакциин хүдэлмэрини бүхы ябаса дулдыдаха. Тиймэһээл аха нүхэднай - Ревомир Баярович Гармаев, Бато Будаевич Дашив, Ольга Потельхоновна Цыренова, Нина Дондоковна Шагдарова, Бато-Мүнхэ Жигжитович Жигжитов түрүүшын үдэрһөө харюусалга тухай бидэнэртэ ойгуулаһан, хэрэгтэй сагтан хэн хэһиһемнайшы дэмжэн байха юм.

Энэ ажалые хүнгэн гэхын аргагүй. Бидэнэртэй хүдэлдэг журналистнууд энэһиние һайн ойлодог. Хүн бүхэнэйнь бэшлэгэ ондо ондоо, зариманайнь үзэгүүдыень танихаар бэшэ байдаг. Гэбэшье ябан-ошон дадаад лэ, таагдашагүй гэхээр бэшлэгын ябууд ойлодог, танидаг болоһонхойбди.

"Үнэндэ" үнэн албаяа хэнэн ажалай ветеранууды нэрлэе. Надежда Михайловна Баторова - гушад жэл. Пэлжэд Шагдаровна Халланова, Баярма Ангуговна Гончикова гэгшэд удаан саг соо хүдэлөө.

Мүнөө бидэ 4 хүн "Буряад үнэнэй" корреспондентнуудэй гар бэшэмэ ажалы хэблэлэй түхэлэ оруулан шурьюулабди. Хэд бэ эдэ нүхэднай гэбэл, Екатерина Доржиевна Раднаева, Дугарма Балжинимаевна Цыренова, Лариса Альбертуевна Пагмитова.

Түрэл һониноймнай байгуулагдаһан үеһөө алба хэнэн машинкандуудаймнай зариман уданшыгэй компьютернуудаар хэлэгдэхэн хаш. "Ажалнай нилээн хүнгэдэхэ, урмашаагүйдэ аргагүй.

Гэсэгма ДОРЖИЕВА, редакциин ахалагша машинистка.

УРДАНАЙХЯАРААЛ ХАРЮУСАЛГАТАЙ...

"Үнэн" газетдээ корректорээр 1983 онһоо хүдэлмэрилэб. Ревомир Баярович Гармаев редактор байһан юм. Мүнөөһые энэ жэлэй үнгэрһэн хойно энэ хүндэ үнэн зүрхэнэй баярые ялбгшэб. Ревомир Баяровичтай хэды сүлөөгүйшые һаа, корректура соо манайнгаа ажал хүдэлмэрээр, үхибүүдээр, мөөр ходоодоо һонирхожол ябадаг лэн, гэжэ Евгения Цыреновна Гомбоевагай хөөрэхэдэ дэмжэнэб. Би өөрөө түрүүшынхөө түрэл коллективэйнь корректорнуудэй тагагай ахан алхажа ороһон хүн хадаа, саанаһаа һайн зангай, наһаагай тэрэ үеынгоо редакторые мартангүй наһан-наһан бэ. Юу хэлэхэб, ахамад редакциин сэдхэхэй талаар урин зөөлэн юм лэн. Мүнөө Правительствын аппарадта арилжэ байһан Ревомир Баяровичтаа бүхы һайн хайхание бди.

Энэ жэлдэ корректурын тагагта суг хүдэлһэн нүхэдтэйгөө - Дагдановна, Евгения Чимитцыреновна, Татьяна Рабдановна бусадгай хөөрлөөжэ нуухадаа, бидэнэр хаяханал гэхээр газетынгуу гүламтада танилсажа, дүтын нүхэд болообди ханахадамнай, арбаад жэл үнгэршэһэн байбал.

Мүнөө компьютерай гуримда ороод байхадамнай, компьютерүүдэймнай хүдэлмэри эртэхэньше дүүрэдэг болоо. Мүнөө газетынгуу хуудануудта үзэгэй алдуу гаргахгүйн үедэнэй ажал урданайхяараа харюусалгатай

П. ЗАНАЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): Мария Дагдановна Дашанимова (ахамад корректор), Татьяна Рабдановна Дугданова, Евгения Чимитцыреновна Гомбоева гэгшэд ажал дээрэ.

БАЯР ХҮРГЭНЭБДИ

гэжэ ханахада, нэгэ заа гунигтайшые болоод абаха юм. ... һүнийн халаан. Наборой халуун цех, халуун түмэр үзэгүүдэй хубаряан... Эдэниие бүридхэн, газетын хэб табижа байһан Антонина Алексеевна Конева үнэн бодотоор нодонийм урда харагдахадал гэбэ. Бүхы наһаараа "Үнэниие" гаргалсаа, мүнөө наһанайнгаа амаралтада. "Алексеевнаш ажалдаа диилдэхэдээ, үгэ зугаагүй болошохо, дүүргээд байхадлаал, энэбхилшэхэ даа", - гэжэ корректор мэргэжэлтэднай хэлсэдэг лэн.

Халаанай мастер Н.С.Шульга, Сэсэг Бурхинова, Хаца Дампилова, Евгения Гомбоева, Ольга Шарапова ульһатай оролдосотойгоор лэ хүдэлдэг бэлэй.

Түрэл һонинойнгоо һайндэрей үедэ газетыемнай хэблэн гаргалсахын тула нилээн хүсэ шадалаа зориулаһан, зориулажа байһан типографиингаа анда нүхэдтэ сэдхэхэй халуун баяр хүргэнэбди.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ А.А. КОНЕВА.

СЭДЬХЭЛНАЙ, ХЭЛЭМНАЙ, ХЭБЛЭЛНАЙ НЭГЭН...

"Буряад үнэн" редакциин хүдэлмэрилэгшэд сонинийнгоо 75 жэлэй ойн баярай һайндэртэй дашарамдуулан, эддэб хэмжээ ябууланууды үнгэрһэнэ.

Декабриин 18-да "Үнэнэй" редактор А.Л. Ангархаев, харюусалгата секретарь Б.М. Ж. Балданов, редакциин тагагууды даагшад Ц.Ц. Дондогой, Т.В. Самбялова, Г.Х. Дашева гэгшэд Буряадай гүрэнэй университедтэ айлшаар буужа, багшанар болон оюугадаар уулзалга үнгэрһэб. "Үнэнэйхид" 75 жэлэй хугасаа соо толилогдожо байһан сонинийнгоо түүхэ тобишо тэдыгээр хөөрэхэһөө гадна, ажал хэрэгүүдтээ, саашанхи түсэб, хараа бодолнуудта танилсуулаа. Уулзалгада хабаадагыдые декабриин 27-до үнгэрһэгдэхэ баяр ёһололойнгоо үдэшэдэ редакциинхид уриба. Гэхэтэй хамта, журналистнууд редакциингаа шийдхэгдээгүй асуудалнууды алад гараагүй.

"Үнэнэймнай" уншагшад социально-экономическа шахардуу байдалай тохёолдоһон ушарһаа 1997 оной түрүүшын хахад жэлэй захил мүнөө бираггүйгөөр хэнэ. Тиймэһээ тус хэрэг редакциин, мүн буряад арадаймнай шухала асуудалнуудай нэгэн болонхой. Мүн залуу һүрэг буряад газеттээ уншаха, дэмжэхэ, түрэлхи хэлэндээ дуратай байха ёһотой гэжэ хэлэгдээ лэн.

Уулзалгын түгэхэдэ буряад хэлэ бэшгэй факультэдэй декан С.Ж. Балданов болон буряад факультэдэй оюугад журналистнууды "Буряад үнэн" газетын 75 жэлэй ойн баяраар үрээлэй хайханаар амаршалба, дуунай дээжээр хужарлуулба.

Тиэхэдэ энэл үдэр "үнэнэйхидэй" хабаадалгатайгаар Буряадай республиканска үндэһэтэнэй 1-дэхи лицей-интернатда "Буряад үнэн" сониний 75 жэлэй ойн баярта зориулагдаһан үдэшэ үнгэрһэгдэн байна. Эндэ айлшадай талаһаа А.Л. Ангархаевта, Б.М.Ж. Балдановта болон тагагууды даагшадта үгэ үгтөө.

Анхан саһаа интернат хургуулиһаа хургаалтай, бэлитэй бэрхэ буряад хүбүүд, басагад гарадаг гэшэ. Тэдэнэй дунда олон уран зохёолшод, эрдэмтэд, дээдэ мэргэжэлтэд гараһан байха... Хэр утһаа буряад арад басагаһа хадамда үгэхэдөө, хадамуудайнгаа уг унги харадаг заншал байгаа. Эндэһээ уламжалан, киргиз арад тухай хоёр үгэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. Юуб гэхэдэ, мүнөө киргизүүд шанга, бэрхэ угтай айлай үхибүүдые бага наһанһаань "таанад хадаа арадаа дахуулха, хүгэлбэрилхэ зон гэшэт" гэжэ хэлэдэг, ойлуулдаг байха юм. Танай лицей иимэл зоние бэлдэхэ гуламта болохо ёһотой, гэжэ арадай поэт Цырендулма Цыреновна Дондогой буряад үндэһэтэнэй эрхим хургуулиин багшанарта, хурагшадта дэмы хэлээгүй.

Энэ үдэшэдэ хургуулиин бэлитгэн, нурагшадай хүсөөр табигдаһан концерт-нааданда "Алтан Гургадай-96" гэнэн үндэр шанда хүртэһэн Б.Х. Аюшеева, "Подмосковные вечера" конкурсын лауреат Д. Цыренов дуугаа бэлэглэбэ, "Наран" ансамблинхид хатаргаа гүйсэхэдэ, театральна бүлэгэйхид жүжэг харуулжа, үдэшэдэ сугларашадые баясуулаһан байна.

Б. ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ.

гэмшэн, хүлисэл гуйнаб... Баһал үндэр наһатайнууд болоһон Гургалдайн гурбан сэсэшүүдэ ороходом, гэрынь эзэгүй байба.

һонирхоо, баярлаа, мүнөө үеһи журналистнуудта амжалта хүсөө. Тэндэһээ гараад, Толитой Жэбжэлтые эрьюулбэб.

БУУРААХАМ ТОЛГОЙТОЙ БААБАЙ - ТААБАЙНАР

ЭРТЭ УРДААА - буряад зон уг гарбалдаа шүтэдэг, үндэр үбгэдөө, эмгэйнэрээ хүндэлдэг, тэдэндээ мургэдэг байһан гэшэ. Бишье буряад гарбалтай лэн хойноо арадынгаа нангин ёһые сахижа, намһаа түрүүн "Буряад үнэндэ" алба хэдэг байһан үбгэдөө угаа ехээр хүндэлдэгби, хүгдэдэгби.

Тиигээд лэ манай газетын 75 жэлэй ойн баярай дүтэлжэ байхада, наһанайнгаа амаралтада гараад байһан ветерануудаа гэр гэртэнь орожо эрьэе нэм. Нэн түрүүн Алсагар Мархай таабайдаа ошобоб. Аяар 100 гаран наһатай болоһонһые һаа, Алсагар Мархаймнай сарюун, ухаан һонор һууна. Зүгөөр хүлынь бүришье алсагар болонхой даа. Ороод мэндэшэлхэдэм, харюу хэлэмсээрээ:

- Энэ хэмши даа? Сэсэн Сэнгэ гүш даа, - гэжэ гал ехэтэй шэлэйнгээ дээгүүр хязатайхан нюдөөрөө урдаһаам хурсаар хараба.

- Тиимэлби даа, Сэсэн Сэнгэб, - гэбэб. - Зай, Мархай таабай, бэетнай һайн гү даа?

- Яашахабиб даа. Хүл дээрээб. Зай, шимнай ямар һонинтой ябанаһ? - гэжэ енгүүтэйхэнээр асууба.

- Һонинһые хомор лэ даа...

- Һонигүй һурбалжалагша байха ёһогүй юм. Һониео һонгинотой холижо-худжажа залгажархёод лэ ябадаг хүн гүш даа? Газаамнай галзуу сагай ерээд гааража байхада, "Һонинһые хомор" гэжэ һонһон гэхэдээ, муул һурбалжалагша гэшэш. Хорёод-гүшад онуудта унтаха нойргүй ябадаг һэм даа. Ангийн дайсадтай хатуугаар лэ тэмсэгдээ гэшэш...

- Үнэн сэхэшье хүнүүдые үгы хэлсээт, лама багшанарые даралсаат, - гэжэ үгыень таһа дүүрэнхэндээ одоол мэгдээб даа.

Аа! Ю, н гэжэрхибэл даа?! Саг сагтаа, сахилза хүхэдөө гэжэ мэдэгши-ий? Шам шэнги гуурһаа саана нюугтаад, һээрэг-һаараг юумэнэй хажуугаар нюдөө аниад һэлэн хатаржа ябадаггүй! - гээд, тулгуураа далайгаад бодоһолоорнь, ехэ мэгдэжэ, бушуу гаража арилаа һэм.

Мэгдэнхэндээ газетынгээ ойн баяраар Алсагар Мархайгаа амаршалашье үрдээгүйб. Мүнөө амаршалха ушар шалтагаанай тохёолдоо хада "Буряад үнэнэйнгөө" 75 жэлэй ойгоор үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, үшөөл уга наһа эдлэжэ ябахыень хүсэнэ гэшэшэб. Үгыень таһа дүүрэнхэндээ

- Юу хэлээ гэшэшэбта? Гургалдайн гурбан сэсэшүүл гэртээ һуужа шадаха юм аал? Австралида, Шэнэ Зеландида ажаһуудаг буряадуудта аха дүүнэртээ айлшалхамнай гээдээд, аян замдаа мордоһоор хоёр һара үлүүтэй боложо байна, - гэжэ хүршэ эхэнэрынь амыа дарангүй үгэлжэ ойлгуулна һэн.

Далюу Рабдан Данхар Галдан хоёрнай баһал гэртээ үгы. - Саг соогоо пенсимнайшье гаранагүй. Багшанарта, эмшэдтэ, гүрэнэй һомололгоһоо салин абадаг бүхы зондо үтэр мунгыень үгүүлэгты гэнэн эрилтэ табихаяа Москва гараа, Ельцинтэй уулзаха һанаатай, - гэжэ хүршэнэрынь намда ойлгуулаа һэн.

Одоо Мархайн аша Тархайда ошожо, һанаһанг байһанаа хөөрөлдэхэ гээд, тэдэнэй гэр байрые бэдэржэ олобоб. Городой аяар захдаа оршодог нэгэ налшагархан гэртэй юм байна. Минии гайхаһые ойлгоходоо, Мархайн аша Тархай иигэжэ хөөрөбэ:

- Бишни дутуу дунда юумэнүүдтэй тэмсэ тэмсэхээр, өөртөө гэр байра эрихэ сүлөөгөө таһарһан байгаа хүм. Тиигээдшье мууе элирүүлдэг, шүүмжэлэл эрхилдэг хүн гэшэшһи ноёд-һайдта тоогдодоггүй, шөөдборихон байдаг юм даа. Мүнөө болоод байхада, энэ һандарал һамаргаанай эхилхэдэ, модон гэрни шүүгээд байна гэшэшэ. Бишни түлөөгээ бэлдэжэ абаал һаа, орой ядахагүйб. Газаагаа банитайб. Галаа пишаганаса түлөөд лэ, уһаяа халаагаад лэ, халуун ууралда бэрэ халаажа, хатанхай набшаһатай боролжо венгээр өөрыгөө шабхуурдажа һуугыш, хэн боли гэхэб! Гэр соомни труба тэһэржэ, кран жэбэржэ, уһан далай болоно аа гү гэжэ һанаагаа зобохогүйһидаа, - гэжэ Мархайн аша хай мохоорхоёо бааюулжа байжа хөөрэхэ юм.

- Бишни пенсионер хүн хадаа сүлөөтэйб даа. Энээхэн багахан участогтаа огородхониие таряад, пуглихан һууна гэшэшэб. Подпооли соомни даһалһан үгэрсэ, помидор, хануус, мангир хэдэн баанха һуудаг. Минии үхибүүд барандаа - коммерсантууд. Тиигээд лэ үшөө подпоолёор дүүрэн хитад консервэ байха. Юүрэдөөл, ама бардам һууна гэшэшэб!..

Мархайн аша Тархайда хүндэлүүлжэ, зуун граммханиень амсаад, баярые хүргөөд гараа һэм. Хөөрөлдэжэ һуухадаа, газетынгээ ойн баяр тухай хөөрөнһэмни, угаа ехээр

Толитой Жэбжэлтэ гэртээ ехэл маһаржа, манжалжа һууба. Амар мэндээ хэлсээд, Толитой Жэбжэлтэ нэгэ һонин юумэ дуулгаба. Тэрэнэ юун бэ гэхэдэ, мунгэ түрүүлхэ арга олоо юм ха.

- Гахай шэнгээр түрэжэ, газар дэлхэйгээр дүүрэхэ юм! - гээд, Толитой Жэбжэлтэ барбаадай тоохон тошо хоёр хургаа ниилүүлжэ, "пяс" гэтэр абья гаргажархиба. Толитой Жэбжэлтын ламатажашье, бөөтэжэшье байһыень ойлгобогүйб.

- Хүндэтэ ахатан! Газетымнай ойн баяр болохоёо байна, - гэбэб.

- Ямар газетын? - гэжэ тэрэмни гайхаба.

- Яагааб даа, Танай сурбалжалагшаар ажаллаһан "Буряад үнэн" - гэбэб.

- Ха-ёо! Бишни гуурһаа хаяһаар, саарһа шагааха огто болингиб. Нюдэмни шаладаг болошоо.

- Теэд эмшэлүүлхээ яанат?

- Һэ, Сэсэн Сэнгэ, ши тон гэнэн хүн гэшэшги. Али ажабайдалһаа аргагүйгөөр таһарһаһан юм гүш даа. Больницануудай хаагдажа, врачнуудай үсөөрүүлэгдэжэ байхада, минии нюдые хэн аргалба гэшэшэб? Угайдахдаа, хамаг аргаламжа барандаа түлөөһэтэ болошонхой! - гэжэ үбгэжөөл голхорбо...

Удаань Будамшуугаа хаагуур-яагуур бэдэрбэб. Оложо ядабаб. Хэдэн жэлдэ "Буряад үнэндэ" ажаллажа байтарнь, "Правда Бурятия" газетэ баалалтаар абашаһан байгаа.

- Будамшуудаа юундэ хэрээһэ зүүлгэжэрхёо гэшэшэбта? - гэжэ үбгэн түрүү Ц.Н. Номтоев "Буряад үнэнэй" соёлой таһагта ороод хэлэжэ байгаа бэлэй.

- Бидэ гэмтэй бэшэбди даа, - гэнэн харюу үгтэнэн байха. Тиигээд лэ ондоо хүн хэрэгтэй болоод, намайе шэлэжэ, "Буряад үнэн" ажалда абашан юм гэшэшэб даа.

Ажалдаа һожоргүйш гэжэ Алсагар Мархайда хараалгахадаа, юрэдөөл, хараагаад сохёогүйн болоо гээд, түргэхэн гаража талингаа гүби даа. Сохёо һаань, алаагүйн болоо гэжэ зальбарха байгаа гэби.

Мархай Таабайн шүүмжэлдэ алтан үрэнэн бии даа. Би бээ сагаалнагүйб. Дутуу дунда юумэн ажабайдалда дүүрэн. Захаһаань гуурһаараа хадхаад лэ, наранай элшэдэ шатаахаар байха. Тиимэл даа!

СССР-ЭЙ КИНОФИКАЦИИН ОТЛИЧНИК, БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН СОЁЛОЙ ГАБЬЯТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ, РОССИН ФЕДЕРАЦИИН УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНОЙ ГЭШҮҮН ДАНСАРАН ДОРЖОГУТАБАЙ

Шүлэгшье бэшэхэб,
Шүлэшье шанахаб,
Очерк, зурагал
Ормоглохоб,
Драма, зүжэгшье
Дархалжа магадгүйб.
Наһанайм ажал болоһон,
Наһаараа намтай ханилһан
Кшо байха,
Кино хүдөөдэ харуулахмни,
Наһанайм жаргал - гайха!...

ХЭЛЭ БЭШЭГЭЙ ЭРДЭМЭЙ КАНДИДАТ, ДОЦЕНТ ЕЛИЗАВЕТА БАЛДАНМАКСАРОВА

Даша Дамбаев тухай шэнжэлгээ
Дам саашань бэшэжэ,
Эрдэмэй докторой солые
Эрхэ бэшэ хамгаалжа,
Үндэр нэрэ зэргээрээ
"Үнэн" һониндоо тухалжэ
Шэнжэлгэ, шүүмжэлэл
Шэдэжэл мандаа байгаарай!

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН СОЁЛОЙ ГАБЬЯТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ, ЯРОСЛАВ ГАШЕГАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНГАЙ ЛАУРЕАТ, РОССИН ФЕДЕРАЦИИН УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНОЙ ГЭШҮҮН БУЛАТ ЖАНЧИПОВ

"Молон хүндын агарта
Модон хүүргын баруун тээ
Тоонто минии булаатай", -
Гэжэ Булат хангуурдаа,
Гэһтэ Үльдэргээ һанааг,
Зүүн шодгээ аниба,
Зүүн тээшээ шэртэбэ,
Үлгэн гэлхэйн алтан булан -
Үльдэргээ бэдэрбэ.
Үльдэргээ бэдэржэ
зобонгүй,
"Үнэнхэн" һониндоо ерыт,
Үнэн бээ бэлэжэ,
Үнөөхи очерктуудаа
бэшыт!

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН СОЁЛОЙ ГАБЬЯТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ, РОССИН ФЕДЕРАЦИИН УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНОЙ ГЭШҮҮН, БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНОЙ ПРАВЛЕНИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ БАИР ДУГАРОВ

Эрхүүдэ, Москвада,
Улаан-Үгэдэ -
Эндэ-тэндэ
номуудшнай хэблэгдэ
Аяар холын
Америкэдэшье баһа
Алтан үгдэлэ
тариба хэбэртэй
Наран уласта
ээлжээтэ помш
Нара харахань болтог
(Шүлэгүүдынь, зурагуудынь
Ц.Дондогойн)

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.</p> <p>РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГИ: С.Д.РИНЧИНОВ (редакторай орлогшо), Б.М.Ж.БАЛДАНОВ (харюусалтата секретарь), Р.Б.ГАРМАЕВ (Буряад Республикын Президентин ба Правительствын аппарат), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудыс даагшад: Г.Х.ДАШЕЕВА, Ц.Ц.ДОНДОГОЙ, С.Д.ОЧИРОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, В.И.ЛИНТАЕВ (хэблэлэй директор).</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаршвиллин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4317. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэнэн АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорэйн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 7915.</p>
---	--	--	--

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюуһалтата секретарини - 2-50-52, секретаридаиды - 2-62-62, таһагууд: үндэрхэнэй болон политическэ асуудалнуудаар - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-34-05, экономикын - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, соёлой болон түүхын - 2-60-21 (даагшань), 2-57-63, залуушуудай, оюутайгай ажабайдалай болон олопингын хүдэлмэрини - 2-54-93 (даагшань), 2-69-58, мэдээсэлэй болон соносхойой - 2-66-76, 2-67-81; корректорүүдэй - 2-33-61 компьютерна түбэй - 2-66-76. "Бурития" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.